

Forslag

til

Lov om ændringer af lov om folkeskolen.

Fremsat den 29. april 1955 af *undervisningsministeren*.

I lov nr. 160 af 18. maj 1937 om folkeskolen, således som denne er ændret ved lovene nr. 570 af 31. oktober 1940, nr. 96 af 15. marts 1946, nr. 414 af 12. juli 1946, nr. 194 af 4. juni 1947, nr. 263 af 27. maj 1950 og nr. 220 af 11. juni 1954 foretages følgende ændringer:

§ 1.

Lovens § 1, stk. 1 affattes således:

„Folkeskolen er den kommunale skole for børn i den undervisningspligtige alder samt de hovedskoleklasser og realklasser, der slutter sig hertil.“

§ 2.

Lovens § 2 affattes således:

„*Stk. 1.* Folkeskolen består af en 5-årig grundskole og en 3-årig hovedskole. Folkeskolen på landet og i købstædernes landdistrikter kan, hvis der ikke er oprettet en klasse for hver årgang, være en 8-årig skole med et efter børnetallet afpasset antal klasser (i det følgende betegnet udelt skole). Indtil undervisningspligtens udvidelse til det 15. år, jfr. § 43, stk. 2, har kommunerne dog kun pligt til at indrette undervisning for det 8. skoleår, når der melder sig mindst 10 elever til denne undervisning.

Stk. 2. Hovedskolens undervisning meddeles på forskellige linier under hensyn tagen til børnenes evner, anlæg og interesser i praktisk og boglig henseende. Hvor elevtallet ikke er tilstrækkeligt til en egentlig liniedeling, søges grundlaget herfor tilvejebragt ved centralisering, jfr. stk. 5, eller

liniedelingens mål søges nået gennem differentieret undervisning indenfor klasserne.

Stk. 3. Til den 8-årige folkeskole kan der knyttes klasser, der giver en 2-årig forberedelse til realksamen, jfr. § 19 a.

Stk. 4. For børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning, skal der, hvis forholdene tillader det, oprettes en særskilt undervisning (særklasser, tunghøreklasser og lign.).

Stk. 5. Skoler eller dele af skoler kan som centralskoler være fælles for flere skole-distrikter eller flere kommuner.

Stk. 6. En folkeskole på landet, der omfatter grundskole og hovedskole og realklasser, er undergivet de for købstadskoler gældende regler med hensyn til skolens ledelse og lærerlønningerne. Andre folkeskoler på landet kan ved bestemmelse på skoleplanen ordnes som købstadskole og er i så fald underkastet de for købstadskolen gældende regler med hensyn til skolens ledelse og lærerlønningerne.“

§ 3.

Lovens § 3 affattes således:

„En kommunal gymnasieskole består af en 3-årig hovedskole, der alene omfatter hovedskolens boglige linie med dertil hørende 4 et-årige gymnasieklasser efter lov om gymnasieskoler og eventuelt 2 et-årige realklasser. Den skal danne et samlet hele med egen leder og egen lærerstab.“

§ 4.

Lovens § 4 udgår.

§ 5.

I lovens § 5 foretages følgende ændringer:

Stk. 1. b) affattes således:

„Hver enkelt skoles ordning og omfang i de i § 2, stk. 1—5 omhandlede henseender.“

Stk. 2 affattes således:

„Skoleplanen stadfæstes for købstædernes vedkommende af undervisningsministeren, for landkommunernes vedkommende af skoledirektionen efter derom af ministeren fastsatte regler. Skoleplanen kan til enhver tid ændres med den stadfæstende myndigheds samtykke.“

§ 6.

I lovens § 6 foretages følgende ændringer:

Stk. 1 affattes således:

„To eller flere kommuner kan slutte sig sammen til et skoleforbund til helt eller delvis fælles ordning af skoleforholdene indenfor kommunerne, jfr. § 2, stk. 5. Forinden beslutning herom træffes, skal beboerne i det område, skoleforbundet vil omfatte, have haft lejlighed til på et af vedkommende kommunalbestyrelse afholdt møde at udtale sig om sagen. For et sådant skoleforbund udfærdiges en fælles skoleplan.“

Stk. 2 udgår.

Stk. 3, 2. led udgår.

Stk. 6 udgår.

§ 7.

I lovens § 8, stk. 3 udgår ordene „udenfor de sønderjyske landsdele“ og ordene „og skal hvert 10. år underkastes et gennemsyn, efter nærværende lovs ikrafttræden første gang i 1943“.

§ 8.

Efter lovens § 11, stk. 2 tilføjes følgende:

„*Stk. 3.* Fordelingen af børnene på hovedskolens forskellige linier og fordelingen af børnene til differentieret undervisning inden for klasserne i skoler, hvor børnetallet ikke er tilstrækkeligt til en egentlig liniedeling, sker på grundlag af skolens skøn over det enkelte barns egnethed og under hensyntagen til forældrenes ønsker. Skolens skøn baseres dels på dens almindelige indtryk af barnets anlæg og daglige skolearbejde, dels på resultaterne af skriftlige prøver i dansk og regning, der afholdes i 5. grundskoleklasse — for udelte skoler normalt i det 5. skoleår — og omfatter

samtligte børn. De nærmere regler fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 4. Der skal være adgang til overflytning fra en af hovedskolens linier til en anden efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler, og kommunerne kan oprette særlige et-årige klasser for elever, der efter at have gennemgået 3. hovedskoleklasse på de praktiske linier, jfr. § 22 b, stk. 3, ønsker adgang til realafdelingen.“

§ 9.

Lovens § 12, stk. 3 affattes således:

„Deling af en klasse kan forlanges, når elevtallet overskrider 30 i en hovedskoleklasse, henholdsvis 24 i en realklasse.“

§ 10.

Lovens § 13 udgår.

§ 11.

Foran § 16 ændres inddelingsbetegnelsen „2. Den købstadordnede skole“ til „2. Skoler med grundskole, hovedskole og eventuel realafdeling“.

§ 12.

§ 16 som ændret ved lov nr. 194 af 4. juni 1947 affattes således:

„*Stk. 1.* I hver af de 4 første grundskoleklasser skal det årlige timetal være mindst 720 timer og i 5. grundskoleklasse mindst 1 200 timer, hver på 50 minutter, eller et tilsvarende antal lektioner af kortere varighed. For 1. klasse kan det daglige timetal begrænses til 3 uden hensyn til, om det årlige tal af 720 timer nås, under forudsætning af, at det samlede timetal i de 4 første grundskoleklasser ikke bliver under 2 880 timer ialt.

Stk. 2. For de to yngste årgange må skoledagen ikke overstige 4 klokketimer daglig, for 3. og 4. årgang ikke 5 klokketimer daglig og for 5. årgang ikke 6 klokketimer daglig.“

§ 13.

Efter lovens § 17, stk. 2 tilføjes følgende:

„*Stk. 3.* Andre fag end de i stk. 1 og 2 nævnte kan med undervisningsministerens tilladelse optages på undervisningsplanen.“

§ 14.

I inddelingsbetegnelsen foran § 18 udgår ordene „og mellemskolen“.

§ 15.

Lovens § 19 affattes således:

„*Stk. 1.* I hovedskolen og på de tilsvarende trin i udelte skoler fortsættes undervisningen i de i § 17, stk. 1 nævnte fag. Desuden skal der optages undervisning i sløjd for drenge og husgerning for piger, ligesom der skal gives mulighed for undervisning i et fremmedsprog. Der kan optages undervisning i naturlære. Under historie skal optages samfundslære og afsnit af verdenshistorien, under gymnastik idræt og, hvor der er lejlighed til badning, svømning, ligesom der i forbindelse med undervisningen i naturhistorie eller gymnastik skal gives undervisning i sundhedslære, herunder alkohol-lære.

Andre fag end de foran nævnte kan med undervisningsministerens tilladelse optages på undervisningsplanen.

„*Stk. 2.* I fag, hvor det naturligt kan ske, skal undervisningen afpasses under hensyntagen til børnenes fremtidige virksomhed i det praktiske liv og deres fortsatte uddannelse. Denne afpasning af undervisningen foretages ved en hel eller delvis liniedeling eller en hertil svarende differentiering af undervisningen indenfor klasserne.

„*Stk. 3.* Hovedskolens linier oprettes efter de stedlige ønsker og behov. Undervisningen på den boglige linie og den dertil svarende differentierede undervisning skal udover de i stk. 1 nævnte fag omfatte fagene engelsk, tysk, matematik og naturlære.“

§ 16.

Efter § 19 indføres følgende nye underafsnit:

„c. Realafdelingen.

Som § 19 a.

„*Stk. 1.* For at blive optaget i 1. realklasse må vedkommende have aflagt afgangsprøven fra hovedskolens boglige linie, jfr. § 22 b., stk. 2, og iøvrigt være i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfylde, at det kan forventes, at vedkommende på tilfredsstillende måde kan følge undervisningen i realafdelingen.

„*Stk. 2.* Som grundlag for bedømmelsen af, om sidstnævnte optagelsesbetingelse er tilstede, tjener resultatet af den pågældendes

afgangsprøve fra hovedskolen og udtalelser fra de lærere, der har undervist vedkommende elev.

„*Stk. 3.* Iøvrigt må en elev for at blive optaget i realafdelingen senere end fra 1. realklasses begyndelse bestå en prøve, der godtgør, at han i modenhed og kundskaber står på lige trin med eleverne i den klasse, hvori han ønskes optaget.

„*Stk. 4.* Ministeren kan i særlige tilfælde meddele undtagelser fra foranstående regler, herunder også med hensyn til optagelse i 1. realklasse af elever, der ikke har aflagt afgangsprøven fra hovedskolens boglige linie.

Som § 19 b.

Om det årlige og daglige timetal i realafdelingens klasser gælder de i § 18 for hovedskolen fastsatte regler.

Som § 19 c.

I realafdelingen skal der undervises i dansk, religion, engelsk, tysk, fransk (valgfrit), regning, matematik (valgfrit i 2. realklasse), historie med samfundskundskab, geografi, naturhistorie, naturlære samt gymnastik.

Undervisning i andre fag kan optages med undervisningsministerens godkendelse.“

§ 17.

Foran § 20 ændres inddelingsbetegnelsen „3. Den landsbyordnede skole“ til „3. Udelte skoler på landet“.

I § 20, stk. 1, ændres ordene „Folkeskolen på landet“ til „De i § 2, stk. 1, omhandlede udelte skoler på landet“. Endvidere ændres tallet „7“ til „8“, tallet „6 480“ til „7 680“, tallet „3“ til „4“ og tallet „960“ til „1 200“.

I stk. 2 ændres „tre“ til „fire“.

„*Stk. 3.* Første punktum affattes således: „Om undervisningsfagene gælder de i §§ 17 og 19 fastsatte regler.“

„*Stk. 4* udgår.

§ 18.

Lovens § 21 udgår.

§ 19.

Som nyt underafsnit efter § 22 indføres følgende:

„4. Folkeskolens prøver.

Som § 22 a.

Stk. 1. Skolekommissionen kan beslutte, at der skal gives hjemmene meddelelse om børnenes standpunkt, flid og opførsel.

Stk. 2. Når elever forlader en skole, skal skolen på deres forældres eller værgers forlangende meddele dem vidnesbyrd om deres modenhed, kundskaber og forhold i skolen.

Som § 22 b.

Stk. 1. Elever, der har gennemgået 3. hovedskoleklasse eller det tilsvarende trin i en udelt skole, skal have adgang til at afslutte det pågældende skoleår med en afgangsprøve, der betegnes hovedskoleprøven.

Stk. 2. På den boglige linie — hvadenten denne ved den pågældende skole er etableret ved egentlig liniedeling eller ved differentieret undervisning indenfor klasserne — omfatter hovedskoleprøven skriftlig dansk og regning med matematik samt 3 af skolen valgte mundtlige fag, hvoraf det ene skal være et fremmedsprog. Der kan ikke holdes prøve i kristendomskundskab og sang.

Stk. 3. På praktiske linier — hvadenten disse ved den pågældende skole er etableret ved egentlig liniedeling eller ved differentieret undervisning indenfor klasserne — omfatter hovedskoleprøven skrivning, skriftlig dansk og regning samt et af skolen valgt for vedkommende linie særegent mundtligt eller praktisk fag. Der kan ikke holdes prøve i kristendomskundskab og sang. De elever, der ønsker det, skal have adgang til at aflægge tillægsprøve i et fremmedsprog.

Stk. 4. For hovedskoleprøven udstedes der bevis med angivelse af skolens bedømmelse af vedkommende elevs præstationer i de enkelte fag ved prøven og af hans arbejde i disse fag i årets løb. Bedømmelsen udtrykkes for hvert fag i ord. Der angives ingen gennemsnitskarakter eller hovedkarakter.

Stk. 5. De nærmere regler om hovedskoleprøven fastsættes af ministeren.

Som § 22 c.

Stk. 1. Undervisningen i realafdelingens ældste klasse afsluttes med en afgangsprøve, der betegnes realeksamen.

Stk. 2. Ved realeksamen afholdes der skriftlige prøver i dansk, i engelsk eller tysk

samt i regning og matematik og mundtlige prøver i 5 af de fag, hvori der i henhold til § 19 c er undervist i realafdelingen. Der kan ikke holdes prøve i religion og sang.

Stk. 3. Ved prøverne skal eleverne godtgøre, at de har nået den modenhed og kundskabsfyldte, der er sat som undervisningens mål.

Stk. 4. De skriftlige opgaver gives af ministeren. Ved de mundtlige prøver, der er offentlige, eksamineres der af vedkommende lærere, og spørgsmålene stilles af dem, men godkendes af censor.

Stk. 5. For elever, der har bestået realeksamen, udstedes beviser herfor med angivelse af deres årskarakterer og deres karakterer i de enkelte fag ved prøverne.

Stk. 6. Skemaer for beviser for realeksamen udfærdiges af ministeren.

Stk. 7. De nærmere regler om realeksamen, herunder om bedømmelsen og om karaktergivning, fastsættes af ministeren.

Stk. 8. Ret til at afholde realeksamen samt til at udstede beviser for denne eksamen kan af ministeren tilstås kommunale eller private skoler på et vist åremål og på nærmere af ministeren fastsatte betingelser.

Stk. 9. De, der ønsker at indstille sig til realeksamen uden at kunne indstilles som skoleelever ved en eksamensberettiget skole, må indstille sig til eksamen ved en af ministeren nedsat eksamenskommission.“

§ 20.

I lovens § 23 foretages følgende ændringer:
I stk. 1, 4. led ændres ordet „mellemskoler“ til „hovedskole- og realklasser“.

I stk. 1, 5. led ændres „28. april 1931, §§ 4 og 44“ til „12. juli 1946, §§ 4 og 42“.
Stk. 2, 1. led udgår.

I stk. 2, 2. led udgår ordene „der lønnes med en timebetaling, som fastsættes på skoleplanen“.

Stk. 4 udgår.

§ 21.

Lovens § 24 affattes således:

„De i henhold til lov nr. 55 af 30. marts 1892 med senere ændringer uddannede forskolelærerinder og de i henhold til lov nr. 220 af 11. juni 1954 uddannede småbørns-lærerinder kan ansættes ved skoler på landet til undervisning af børn i de fire yngste årgange og ved skoler i købstæder til under-

visning af de yngste årgange. Endvidere kan de undervise piger i folkeskolens øvrige klasser i håndgerning og legemsøvelser.“

§ 22.

I lovens § 27 foretages følgende ændringer:
I stk. 1 ændres ordet „Overlærere“ til „Skoleinspektører, viceskoleinspektører“.
Stk. 2 udgår.

§ 23.

I lovens § 28 udgår ordene „og forældre-rådene, hvor sådanne findes,“.

§ 24.

Lovens § 29 affattes således:

„Stk. 1. Folkeskolen i København består af en 5-årig grundskole og en 3-årig hovedskole, i hvilken undervisningen meddeles på forskellige linier under hensyntagen til børnenes evner, anlæg og interesser i praktisk og boglig henseende. Til hovedskolen kan der knyttes klasser, der giver en 2-årig forberedelse til realeksamen.

Stk. 2. For børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning, skal der oprettes en særskilt undervisning (særklasser, tung-høreklasser og lign.).“

§ 25.

Lovens § 30 udgår.

§ 26.

Lovens § 31 affattes således:

„En kommunal gymnasieskole består af en 3-årig hovedskole, der alene omfatter hovedskolens boglige linie med dertil hørende 4 et-årige gymnasieklasser efter lov om gymnasieskoler og eventuelt 2 et-årige realklasser. Den skal danne et samlet hele med egen leder og egen lærerstab.“

§ 27.

Lovens § 32 udgår.

§ 28.

I lovens § 33, stk. 3 udgår ordene „og skal hvert 10. år — efter nærværende lovs ikrafttræden første gang i 1943 — underkastes et gennemsyn“.

§ 29.

I lovens § 35 foretages følgende ændringer:

Stk. 3. affattes således:

„Grundskolens undervisning skal omfatte de i § 17, stk. 1 nævnte fag, idet undervisningen planlægges med jævn fremadskriden, således at fagrækken først bliver fuldstændig i grundskolens sidste år. De i § 17, stk. 2 nævnte fag og eventuelt andre fag vil kunne optages på undervisningsplanen.“

Efter stk. 3 tilføjes følgende:

„Stk. 4. Fordelingen af børnene på hovedskolens forskellige linier sker på grundlag af skolens skøn over det enkelte barns egnethed og under hensyntagen til forældrenes ønsker. Skolens skøn baseres dels på dens almindelige indtryk af barnets anlæg og daglige skolearbejde, dels på resultaterne af skriftlige prøver i dansk og regning, der afholdes i 5. grundskoleklasse og omfatter samtlige børn. De nærmere regler fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 5. Der skal være adgang til overflytning fra en af hovedskolens linier til en anden efter nærmere derom af undervisningsministeren fastsatte regler, og kommunen kan oprette særlige et-årige klasser for elever, der efter at have gennemgået 3. hovedskoleklasse på de praktiske linier ønsker adgang til realafdelingen.“

§ 30.

I lovens § 36 foretages følgende ændringer:

I stk. 1 ændres „den eksamensfri mellem-skole“ til „hovedskolen og realafdelingen“.

Stk. 2 affattes således: „Om undervisningen i hovedskolen gælder de i § 19 fastsatte regler, og om optagelsen i realafdelingen og undervisningen i realafdelingen gælder de i §§ 19 a og c fastsatte regler.“

Stk. 3 udgår.

§ 31.

Lovens § 38 affattes således:

„Stk. 1. Skoledirektionen kan beslutte, at der skal gives hjemmene meddelelse om børnenes standpunkt, flid og opførsel.

Stk. 2. Når elever forlader en skole, skal skolen på deres forældres eller værges forlangende meddele dem vidnesbyrd om deres modenhed, kundskaber og forhold i skolen.

Stk. 3. Elever, der har gennemgået 3. hovedskoleklasse, skal have adgang til at

afslutte det pågældende skoleår med en hovedskoleprøve efter de i § 22 b fastsatte regler.

Stk. 4. Undervisningen i realafdelingens ældste klasse afsluttes med realeksamen efter de i § 22 c fastsatte regler.“

§ 32.

I lovens § 39 ændres ordet „mellemskoler“ til „hovedskole- og realklasser“.

§ 33.

Lovens afsnit IV (§ 42) udgår.

§ 34.

Lovens § 43 affattes således:

„*Stk. 1.* Undervisningspligten indtræder ved skoleårets begyndelse for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 7 år, og ophører med udgangen af et skoleår for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 15 år.

Til og med skoleåret 1964—65 ophører undervisningspligten dog med udgangen af et skoleår for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 14 år.

Stk. 2. Et barn, der fylder 7 år i skoleårets første 6 måneder, skal optages i skolen ved skoleårets begyndelse, når dette forlanges af den for dets skolegang ansvarlige; det stilles da med hensyn til undervisningspligtens indtræden og ophør, som om det var fyldt 7 år før skoleårets begyndelse.

Stk. 3. Indtil undervisningspligtens udvidelse til det 15. år kan børn, der er ude over den undervisningspligtige alder, men som har begyndt undervisningen i hovedskolens 3. klasse eller på det tilsvarende trin i udelte skoler, kun med skolekommissionens — for Københavns vedkommende skolenævnets — samtykke udskrives af skolen før denne undervisnings afslutning.“

§ 35.

I lovens § 45, stk. 3 ændres ordene „675 af 22. december 1919 § 2“ til „416 af 12. juli 1946“, og ordene „uden for de sønderjyske landsdele“ udgår.

§ 36.

I lovens § 46, stk. 2 ændres ordene „lov nr. 211 af 20. maj 1933 om folkeskolens styrelse og tilsyn § 6, stk. 3“ til „lov nr. 200 af 12. april 1949 om det kommunale skolevæsenes styrelse og tilsyn § 5, stk. 3 og § 11, 2)“.

§ 37.

Lovens § 47, stk. 2 affattes således:

„Uanset at børn i 3. hovedskoleklasse og på det tilsvarende trin i udelte skoler vil kunne være ude over den undervisningspligtige alder, sålænge dennes udvidelse til det 15. år ikke er trådt i kraft, jfr. § 43, stk. 1, omfatter kontrollen også sådanne børn, idet de anses som skolepligtige, sålænge de ikke er udskrevet af skolen, jfr. § 43, stk. 3.“

§ 38.

I lovens § 48, stk. 1, 2 og 3 ændres ordet „forældrerådet“ til „skolenævnet“, og i stk. 5 ændres ordene „forældrerådenes“ og „forældrerådene“ til „skolenævnene“ og „skolenævnene“.

§ 39.

Lovens § 50, stk. 1 affattes således:

„En kommune inddeles som regel i skole-distrikter, der kan være større for hovedskoler og realafdelinger end for grundskoler eller dele af grundskoler. Det skal i så henseende tilstræbes, at børnene som regel i de 3 første årgange ikke får mere end 2½ km til skole og i de følgende 5 årgange ikke mere end 3½ km. Skolekommissionen kan med kommunalbestyrelsens samtykke tillade, at børn søger skolen i et andet distrikt end det, hvortil de hører.“

§ 40.

I lovens § 51, stk. 2, 2. led i. f. udgår ordene „uden for de sønderjyske landsdele“.

§ 41.

Efter lovens § 52 tilføjes følgende:

„*Stk. 3.* Elever i realafdelingen, der ikke tilhører folkekirken, skal helt eller delvis fritages for undervisning i religion, når deres forældre eller værger fremsætter forlangende derom.“

§ 42.

I lovens § 53 indføres efter ordet „kristendomskundskab“ ordene „eller i realafdelingen i religion“, og ordene „uden for de sønderjyske landsdele“ udgår.

§ 43.

I lovens § 56 foretages følgende ændringer:

I stk. 1 udgår ordene „Planer og tegninger til gymnastiksale skal forelægges undervisningsministeriet til godkendelse“.

I stk. 2 ændres ordene „hovedskolen, mellemskolen eller de dertil svarende klasser af den udelte landsbyskole“ til „grundskolens 4. og 5. klasse, i hovedskolen, i de tilsvarende klasser i udelte skoler samt i realafdelingen“.

§ 44.

I lovens § 59, stk. 4 udgår ordet „skolelægeordning“.

§ 45.

I lovens § 60, stk. 2 udgår ordene „udenfor de sønderjyske landsdele“.

§ 46.

I lovens § 63, stk. 2, således som denne bestemmelse er affattet ved lov nr. 263 af 27. maj 1950 ændres ordene „312 af 4. juli 1942 om ungdomsskoler for den ufaglærte ungdom § 27“ til „219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m. v. § 48“.

§ 47.

Det ved lov nr. 263 af 27. maj 1950 § 1, 3) indføjede nye led i lovens § 64, stk. 2 samt samme lovs § 4, erstattes af følgende bestemmelse:

„Undervisningsministeren er bemyndiget til for kommuner, der ønsker at iværksætte et forsøgsarbejde indenfor folkeskolen, at godkende sådanne hertil sigtende afvigelser fra de i denne lovs afsnit II og III indeholdte bestemmelser angående folkeskolens (grundskolens, hovedskolens, den udelte skoles og realafdelingens) ordning og undervisningsordning og omfang, som vil være forenelige med fastholdelsen af folkeskolens mål. For realafdelingens vedkommende kan kun sådanne afvigelser godkendes, som ikke har

til følge, at elevernes muligheder for at gøre brug af deres skoleuddannelse som grundlag for videregående studier eller for rettigheder i andre henseender forringes.“

§ 48.

Stk. 1. De i nærværende lov fastsatte ændringer af lov om folkeskolen træder i kraft således, at den på en 5-årig grundskole hvilende 1. hovedskoleklasse og det tilsvarende trin i udelte skoler på landet senest oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1958—59, ved skoler, der under den nuværende ordning har 4-årig grundskole, dog senest fra begyndelsen af skoleåret 1959—60. Oprettelsen af de følgende klassetrin efter nyordningen og afviklingen af de efter de nugældende regler påbegyndte klasser afpasses herefter. 1. klasse af den 2-årige realafdeling, der kan knyttes til den 8-årige folkeskole, skal således senest fra begyndelsen af skoleåret 1961—62 henholdsvis 1962—63 træde i stedet for 4. eksamensmellemskoleklasse efter den nuværende ordning. De til den nuværende 7-årige landsbyordnede skole i henhold til folkeskolelovens § 2, stk. 2 knyttede kursus til den almindelige forberedelseseksamen og den samme sted omhandlede fortsættelsesklasse vil dog kunne fortsættes, eventuelt oprettes, indtil det 8. skoleår fra begyndelsen af skoleåret 1965—66 bliver obligatorisk, jfr. § 43, stk. 1.

Stk. 2. De nærmere ikrafttrædelses- og overgangsregler fastsættes af undervisningsministeren, der endvidere bemyndiges til at lade lov nr. 160 om folkeskolen af 18. maj 1937 optrykke og bekendtgøre med de ændringer og tilføjelser, der er en følge af nærværende lov og af de i nærværende lovs indledning nævnte love.

Bemærkninger til lovforslaget.

Den nuværende skoleordning er fastsat i almen-skoleloven — lov nr. 62 af 24. april 1903 — og folke-skoleloven — lov nr. 160 af 18. maj 1937.

Ved almenskoleloven indførtes den gældende ordning for eksamensmellemkolen, realklassen og gymnasiet, hvorefter eksamensmellemkolen er 4-årig, realklassen 1-årig og gymnasiet 3-årigt. Almenskoleloven gælder i første række for statens gymnasieskoler, men åbnede også mulighed for oprettelse af kommunale (og private) eksamensmellemkoler. Ved folkeskoleloven af 1937 blev de kommunale eksamensmellemkoler en del af folkeskolen, og samtidig blev det fastsat, at hvis der ved en kommunes skolevæsen findes en eksamensmellemskole, skal der ved kommunens skolevæsen også være en eksamensfri mellemkole. Også den eksamensfri mellemkole er 4-årig, men kommunerne har kun pligt til at oprette 4. klasse i den eksamensfri mellemkole, når der melder sig mindst 10 elever til optagelse i klassen.

Det er på denne baggrund, at det i folkeskolelovens § 1 siges, at folkeskolen er den kommunale skole for børn i den undervisningspligtige alder samt de mellemkoleklasser, der slutter sig hertil.

Med hensyn til den nærmere opbygning af folkeskolen fastsætter folkeskoleloven forskellige regler for købstæderne og for landkommunerne.

I *købstæder* kan folkeskolen bestå af en 4-årig grundskole og en 3-årig hovedskole. Denne form har dog nu den sjældne undtagelses karakter. Den anden mulighed, loven nævner, er 4-årige grundskoler og 4-årige mellemkoler, således at der enten er eksamensfri mellemkole alene eller både eksamensmellemkole og eksamensfri mellemkole. I København er grundskolen 5-årig, og lovens § 42 tillader denne form benyttet i kommuner, der har købstadordnet mellemkole. Efterhånden er adskillige — navnlig større — kommuner gået over til denne ordning.

På *landet* kan folkeskolen ordnes som en købstadskole, men dette forudsætter et ret stort børnetal. Iøvrigt er lovens ordning den, at skolen på landet består af et efter børnetallet afpasset antal klasser, og er der børn nok til mindst 4 klasser inden for de 7 årgange, som undervisningspligten omfatter, deles landsbyskolen i en 3-årig forskole og en 4-årig hovedskole. Til den landsbyordnede skole kan der

ikke knyttes eksamensklasser, men ved folkeskoleloven af 1937 blev der tilvejebragt hjemmel for at knytte kursus, der forbereder til almindelig forberedelseseksamen („præliminæreksamen“), til landsbyskolen. Samtidig blev der som en svag parallel til øverste klasse i købstadskolens nye eksamensfri mellemkoleafdeling givet mulighed for oprettelse af en fortsættelsesklasse ved landsbyordnede skoler.

Oprettelsen af eksamensmellemkolen i 1903 var en af konsekvenserne af den politiske, økonomiske og tekniske udvikling i sidste halvdel af det 19. århundrede. Den nye skoleafdeling imødekom stærke berettigede krav om lige adgang til en udvidet almen undervisning og mulighed for fri opstigning fra folkeskolen gennem mellemkole og gymnasium til afsluttende embedseksamen. Eksamensmellemkolen blev da også rent isoleret betragtet en succes, men jo større søgning den fik, des mere viste der sig også uheldige sider. Den store tilgang til eksamensmellemkolen bevirkede nemlig, at der opstod et væsentligt frafald blandt eksamensskolens elever ved den undervisningspligtige alders ophør, dels fordi en del af eleverne ikke kunne følge med, dels fordi nogle af hjemmene af økonomiske grunde måtte opgive at lade børnene blive i skolen ud over den undervisningspligtige alder. Samtidig blev de ældste klasser i folkeskolens eksamensfri afdeling deklareret af eksamensafdelingen, og flinke børn fra den eksamensfri afdeling blev stadig vanskeligere stillet, når de efter skolens afslutning skulle søge plads i erhvervene i konkurrence med børn fra eksamensmellemkolen.

Som et modtræk imod denne udvikling iværksatte flere kommuner forsøg med at tilbyde ungdommen i alderen fra 14 til 15 år undervisning i en 8. klasse, og undervisningsministeriet henstillede i et cirkulære af maj 1933 til samtlige kommunalbestyrelser at tage dette spørgsmål op til overvejelse, idet man pegede på, at det ville være af stor betydning, om der ad denne vej kunne ske en ændring og udbygning af de ældste folkeskoleklasser. Det var denne tanke, der blev ført videre, da den eksamensfri mellemkole blev oprettet ved folkeskoleloven af 1937 samtidig med, at eksamensmellemkolen blev en del af folkeskolen. Herom siges det i bemærkningerne til lovforslaget, jfr. R.T. 1936—37, tillæg A.

sp. 3049—52, at sammenknytningen af de to mellem-skoler var udtryk for, at den eksamensfri folkeskole aldrig må sættes til side til fordel for eksamensskolen, men at den kommune, der vil indrette eksamensskole for sine bogligt begavede børn, samtidig må byde børn, der ikke ønsker mellem-skoleundervisningen, en videregående undervisning af anden art. Det siges også, at man ventede, at fordelingen af børnene mellem eksamensmellem-skolen og den eksamensfri mellem-skole skulle blive lettere og naturligere, idet de to skoleafdelinger ville blive sidestillede og forhåbentlig også i det almindelige omdømme lige ansete, „således at de børn, der nu tynger på mellem-skolen mange steder, af egen drift vil søge den eksamensfri mellem-skole og befinde sig vel i den“.

Det har allerede længe været en kendsgerning, at disse optimistiske forventninger ikke holdt stik trods det betydelige arbejde, der er blevet gjort for at gøre den eksamensfri mellem-skole til en god skole. Tilgangen til eksamensmellem-skolen steg fortsat, og ifølge den foreliggende statistik kommer nu i København 44 pct., på Frederiksberg 57 pct., i Gentofte 73 pct. og i 5 eksemplvis valgte købstæder fra 40 til 60 pct. af børnene i eksamensmellem-skolen. Samtidig hermed er frafaldet fra eksamensmellem-skolen steget, og det ligger nu på ca. 25 pct. i København og 15—20 pct. i de nævnte 5 købstæder og på Frederiksberg, medens det er noget lavere i Gentofte. I den eksamensfri mellem-skole er frafaldet langt alvorligere. En 4. f. m. eksisterer praktisk talt kun i hovedstadskommunerne og omfatter i København 2—4 pct. af de børn, der begyndte i denne skoleafdeling. Ved overgangen fra 2. til 3. f. m. er i København halvdelen af de børn, der begyndte i 1. f. m., gået ud af skolen, og andre steder er misforholdet endnu større, idet op til 80 pct. er gået ud inden 3. f. m., og allerede 2. f. m. adskillige steder er reduceret med 20 pct. Den uheldige følge af det store frafald både i eksamensmellem-skolen og i den eksamensfri mellem-skole er, at et stort antal børn går ud af skolen uden at have fået den afrunding af undervisningen, som i begge skoleafdelinger kun nås i de sidste klasser. En effektiv afhjælpning af denne ulempe er påtrængende nødvendig.

Ved siden af denne alvorlige skævhed i skolebilledet, der navnlig gør sig gældende for byskolens vedkommende, er det også en alvorlig mangel ved den nuværende ordning, at den ikke giver børn i byen og børn på landet de samme muligheder.

Vel kan en landkommune efter folkeskoleloven få købstadordnet skolevæsen, men det forudsætter som nævnt et ret stort børnetal. Efter loven er der

som nævnt også mulighed for at knytte kursus til almindelig forberedelseseksamen til den landsbyordnede skole. En del landkommuner har udnyttet denne mulighed, og der er hos landbefolkningen en stærkt stigende interesse for at få de børn, der egner sig for videregående undervisning, ført frem til en eksamen, der giver dem adgang til videreuddannelse i gymnasieskolerne og ved de højere læreanstalter og til at opnå stillinger i erhvervene, der forudsætter, at de har bestået realeksamen eller en dermed ligestillet eksamen. Der er samtidig hos landbefolkningen et stærkt ønske om, at landsbyskolens børn så vidt muligt får adgang til at få en afsluttende eksamen med bevarelse af tilknytningen til deres hidtidige skole og de hjemlige forhold. Men kursusvejen stiller i flere henseender strengere krav til eleverne, end der stilles til elever, der forberedes til realeksamen fra en skole, og kravene er nok i virkeligheden for strenge for børn og unge i de aldersklasser, der her er tale om. Dette får i mange tilfælde den virkning, at børnene flyttes til den nærmeste eksamensskole, en virkning, som ikke blot er i disharmoni med ønskerne om, at de bevarer tilknytningen til deres hidtidige skole og deres hjemlige forhold, men som også kan være uheldig for den landsbyskole, som mister bogligt begavede børn i den undervisningspligtige alders sidste årgange. Der er af de nævnte grunde et stærkt behov for at give landsbyskolen mulighed for at få en virkelig eksamensskole- (realskole-) overbygning. Det er samtidig af afgørende betydning, at der hurtigt skabes klarhed over, hvordan en sådan ordning skal være, bl. a. fordi man mange steder ønsker dette spørgsmål løst i forbindelse med det skolebyggeri, som alligevel skal ske til opfyldelse af folkeskolelovens krav.

Spørgsmålet om en eksamensordning er måske i virkeligheden det, der allermindst tåler udsættelse, men da løsningen af spørgsmålet uundgåeligt vil få konsekvenser for hele skolevæsenets struktur, har man ment, at det vil være det eneste rigtige at søge spørgsmålet løst som led i en generel forbedring af skolens struktur i stedet for at få en isoleret løsning, der præjudicerer en afbødning af de øvrige væsentlige mangler ved den nuværende ordning.

Blandt de uheldige sider ved den nuværende skoleordning må endvidere nævnes optagelsesprøven til eksamensmellem-skolen. Oprindelig var det i en anordning fra 1903 fastsat, at de elever, der ønskedes oprykket i eksamensmellem-skolen, skulle til en optagelsesprøve i skriftlig dansk og regning samt desuden i mundtlig dansk og regning, skrivning, religion, historie, geografi og naturhistorie,

altså en meget omfattende prøve for børn på 11, eller som det efterhånden er blevet, 12 år. I tidens løb har det udviklet sig således, at optagelsesprøven har været mere omfattende ved nogle skolevæsenere end ved andre, således at vilkårene for de børn, der søger ind i eksamensmellemskolen, kan være meget forskellige de forskellige steder. En omfattende prøve under eksamensmæssige former og af afgørende betydning for børnenes fremtidsmuligheder bør ikke længere opretholdes for 11—12 årige børn.

Også eksamensmellemskolens afsluttende prøve, mellemskoleeksamen, synes nu alt for eksamenspræget i betragtning af, at denne eksamen er en eksamen for børn, og som det vil fremgå af det foran anførte, er mellemskoleeksamen desuden ved selve sin eksistens en afgørende faktor blandt de forhold, der har medført den nuværende skævhed i skolebilledet.

I forbindelse med en undersøgelse af årsagerne til den nævnte skævhed i skolebilledet møder man også spørgsmålet om undervisningspligtens ophør. Her er det klart, at en folkeskole, hvor den øverste eller de to øverste klasser normalt må være beregnet for børn, der er over den undervisningspligtige alder, lider af en afgørende svaghed i sin struktur og ikke er egnet til at sikre den afrunding af skolens undervisning, som er af den største betydning for børnenes forståelse af deres egen tid og deres eget samfund, når de kommer ud i det praktiske liv. Om de uheldige følger af den nævnte svaghed i folkeskolens nuværende struktur kan der henvises til det foran anførte først og fremmest med hensyn til frafaldet fra den eksamensfri skole, men også i nogen grad med hensyn til frafaldet fra eksamensskolen, og konsekvensen af undersøgelsen må blive den, at den ideelle opbygning af folkeskolen må være en ordning, hvorunder folkeskolens undervisning afrundes samtidig med undervisningspligtens ophør.

De vigtigste spørgsmål med hensyn til en ændret ordning af den danske skole er således at finde frem til, hvordan man kan skabe balance mellem de to nuværende skoleafdelinger, eksamensskolen og den eksamensfri skole, og hvordan man kan tilvejebringe lige muligheder for børn i byskolen og børn i skolen på landet. I forbindelse med disse spørgsmål må der søges en løsning på problemerne omkring den nuværende optagelsesprøve til eksamensmellemskolen og denne skoleafdelings afslutning samt på spørgsmålet om undervisningspligtens varighed.

Med hensyn til optagelsesprøven til eksamensmellemskolen og mellemskoleeksamen har under-

visningsministeriet i januar 1952 nedsat et udvalg med den opgave indenfor de ved de gældende love fastsatte rammer at fremkomme med indstilling om en à jour-føring og ændring af bestemmelserne vedrørende undervisningen i eksamensmellemskolen, realskolerne, pigeskolerne og præliminærskolerne samt om eksamens afholdelse i disse skoler. Endvidere skulle udvalget tage stilling til spørgsmålet om eventuelle ændringer af reglerne vedrørende optagelse i 1. eksamensmellemskoleklasse. Den siden udvalgets nedsættelse stedfundne udvikling har medført, at udvalgets kommissorium nu må anses for at være for snævert, idet de ændringer, som kan foretages uden lovændringer, ikke vil være tilstrækkelige, men udvalget har udført et stort arbejde inden for det område, det fik til opgave at beskæftige sig med, og det har bl. a. medvirket til den lempelse af optagelsesprøven til eksamensmellemskolen i hovedstadskommunerne, som blev gennemført ved kgl. anordning af 11. september 1952. For tiden er udvalgets arbejde efter ministeriets anmodning stillet i bero.

Med hensyn til en forbedring af den eksamensfri mellemskole er der flere steder iværksat interessante forsøg, og nogle steder er sådanne forsøg blevet tilrettelagt efter forhandlinger med de stedlige fagskoler — handelsskoler og tekniske skoler — således at man har kunnet tage hensyn til fagskolernes ønsker vedrørende de kundskaber og færdigheder, som man fra det praktiske livs side ønsker, at børnene skal opnå i skolen. Der synes herved at være anvist en værdifuld vej fremad med hensyn til en forbedring af den nuværende skoleordning.

I oktober 1949 blev der på initiativ af hovedstyrelsen for Danmarks lærerforening nedsat et fællesudvalg med repræsentanter for Danmarks lærerforening, de københavnske lærerforeninger, Danmarks realskoleforening og Gymnasieskolernes lærerforening med den hovedopgave at drøfte den eksamensfri mellemskoles og landsbykolens muligheder. Udvalget fik desuden den opgave at drøfte vor skoles rette struktur indenfor en delt skole. Dette fællesudvalg afgav i maj 1952 sin af alle udvalgets medlemmer tiltrådte betænkning, der på afgørende måde banede vejen for, at nu også undervisningsministeriet fik grundlag for at tage spørgsmålet om skolens fremtidige struktur op til samlet overvejelse.

I november 1954 indbød undervisningsministeren lærerorganisationerne og enkelte andre skoleinteresserede kredse til et forhandlingsmøde af intern karakter og fremsatte ved dette rundbordsmøde forslag til en konkret løsning, som på væsent-

F. t. l. om ændr. af l. om folkeskolen.

lige punkter er i overensstemmelse med det for- nævnte fællesudvalgs forslag, men som rækker videre, idet forslaget også omfatter den nuværende eksamensmellemskole og får virkninger for real- klassen og gymnasiet. Undervisningsministerens forslag var et forsøg på med udgangspunkt i lærer- organisationernes fællesudvalgs forslag at finde en midterlinie, som fra alle sider kunne anses for en væsentlig forbedring af den nuværende ordning, selv om ingen af de interesserede parter kunne opnå netop den ordning, de ville gennemføre, hvis de havde afgørelsen alene.

Drøftelserne ved rundbordsmødet førte til ned- sættelse af et udvalg med den opgave at udforme et konkret forslag til en omordning af skolevæsenet på grundlag af de ved rundbordsmødet drøftede retningslinier. Dette udvalg, hvis officielle navn blev „Udvalget af 12. november 1954 vedrørende en omordning af skolevæsenet“, men som bedst kendes som „8-mands udvalget“, har bestået af undervis- ningsminister Jul. Bomholt som formand, overlærer Skotte Bych som repræsentant for de københavnske lærerorganisationer, borgmester W. Dupont, Skan- derborg, som repræsentant for Landsforeningen af skolekommissioner og skolenævn, lektor W. F. Høllner som repræsentant for Gymnasieskolernes lærerforening, folketingsmand, fhv. minister Jørgen Jørgensen som repræsentant for Foreningen „Hjem og skole“, førstelærer Niels Nielsen og overlærer N. C. Thomsen Nielsen som repræsentanter for Danmarks lærerforening og skolebestyrer W. Sten- berdt som repræsentant for Danmarks realskole- forening. Da folketingsmand Jørgen Jørgensen var forhindret i at deltage regelmæssigt i udvalgets møder, deltog som hans stedfortræder amtsskole- konsulent Otto Jensen i nogle møder og indtrådte derefter som ordinært medlem af udvalget. I udval- gets møder har statskonsulenten vedrørende folke- skolen og seminarierne, undervisningsinspektøren for mellem- og realskolerne og undervisnings- inspektøren for gymnasieskolerne samt nogle af ministeriets embedsmænd regelmæssigt deltaget.

Kort efter udvalgets nedsættelse havde repræsen- tanter for udvalget en forhandling med handels- ministeren og direktørerne for tilsynet med handels- undervisningen og håndværkerundervisningen samt formanden for lærlingekommissionen som indledende skridt til udvalgets bestræbelser for at finde frem til en skoleordning, der giver mulighed for at etablere kontakt mellem den almene skole og erhvervene og disses skoler. Tankerne herom vandt handelsministeriets positive tilslutning.

Under udvalgets arbejde har der været nedsat flere underudvalg, herunder navnlig 3 underudvalg

med den opgave at udarbejde skitse-mæssige under- visningsplaner henholdsvis for den fremtidige hovedskoles praktiske (tekniske) linier, for hoved- skolens boglige (teoretiske) linie og den 2-årige realafdeling samt for det 4-årige gymnasium. Arbejdet i disse underudvalg har været ledet af henholdsvis statskonsulenten vedrørende folke- skolen og seminarierne, undervisningsinspektøren for mellem- og realskolerne samt undervisnings- inspektøren for gymnasieskolerne, og underudval- gene har foruden af disse embedsmænd bestået af de for hver enkelt område sagkyndige medlemmer af udvalget. Underudvalget vedrørende undervis- ningsplaner for hovedskolens praktiske linier har med henblik på landsbyskolens særlige forhold indhentet en redegørelse fra førstelærer A. Strange Nielsen, Benløse, og har i fortsættelse af den foran omtalte forhandling i handelsministeriet haft to forhandlinger med direktørerne for tilsynet med handelsskolerne og med håndværkerundervisnin- gen, hvorunder man har fået et præliminært ind- tryk af mulighederne for under opretholdelse af folkeskolens almene præg at imødekomme de faglige skolers behov. Danmarks lærerforenings pædagogiske udvalg har udarbejdet en række skitse-mæssige undervisningsplaner til belysning af mulighederne for gennemførelse i praksis af den påtænkte liniedeling af hovedskolen også i mindre skoler på landet. Gennem de omtalte skitse-mæssige undervisningsplaner mener udvalget at have opnået dokumentation for, at de foreslåede ændrin- ger i skolevæsenets struktur vil være gennemførlige i praksis. Den nærmere udarbejdelse af vejledende timeplaner, undervisningsplaner og læseplaner har man måttet betragte som faldende udenfor udval- gets opgave. Dette arbejde må efter gennemførelsen af en ændret skoleordning finde sted i alsidigt sam- mensatte faglige udvalg for hver skoleafdeling under ledelse af pågældende statskonsulent respek- tive undervisningsinspektører.

Udvalget har i forbindelse med drøftelserne af den nuværende optagelsesprøve til eksamens- mellemskolen og grundlaget for børnenes fordeling på den fremtidige hovedskoles forskellige linier påhørt en redegørelse fra direktøren for Danmarks pædagogiske institut angående prøvers værdi som udvælgelseskriterium. Spørgsmålet er derefter blevet drøftet med instituttets direktør og repræsentanter for prøveudvalget vedrørende optagelsesprøven til eksamensmellemskolen i hovedstadskommunerne. Efter udvalgets tilskyndelse er der af Danmarks pædagogiske institut iværksat yderligere under- søgelser angående disse spørgsmål.

Udvalget har endvidere af lederen af og med-

arbejdere ved undervisningsministeriets byggeforskningsudvalg vedrørende skolebyggeri fået forelagt de hidtidige resultater af nævnte byggeforskningsudvalgs undersøgelser og beregninger til belysning af spørgsmålene vedrørende mere eller mindre gennemført centralisering af skolevæsenet på landet og de i forbindelse hermed stående økonomiske forhold. Det har været af overordentlig stor interesse for udvalget at blive gjort bekendt med disse forhold, så meget mere, som det er klart, at en centralisering ikke alene må anses for at være påkrævet af samfundsøkonomiske grunde, men også byder på væsentlige pædagogiske fordele og de fleste steder vil være uomgængelig nødvendig for gennemførelsen af en eksamensordning for skolen på landet. I tilslutning hertil har udvalget gennem en redegørelse af og påfølgende drøftelse med chefen for den svenske skolöverstyrelsens planeringsafdeling, undervisningsråd Hulteberg fået indblik i den svenske skoleordning og principperne for den igangværende centralisering af det svenske skolevæsen på landet. Omend forholdene bl. a. med hensyn til afstande og befolkningstæthed er anderledes i størstedelen af Sverige end i Danmark, vil de i Sverige indvundne erfaringer uden tvivl i mange henseender være af stor værdi for planlægningen af skolebyggeri herhjemme.

Udvalget har fremdeles modtaget en række skriftlige henvendelser, således en henvendelse fra Danske kvinders nationalråd og Dansk kvindesamfund, en henvendelse fra den danske afdeling af „The Open Door International“ og Danske erhvervskvindes klubber samt henvendelser fra De socialdemokratiske amtskvindesudvalg, rektorerne for de private pibegymnasieskoler i København, De private gymnasieskolars rektorforening, Religionslærerforeningen og Gymnasieskolernes religionslærerforening. Repræsentanter for de pågældende foreninger m. v. har fået lejlighed til overfor udvalget at gøre rede for deres synspunkter, og man har såvidt muligt søgt at tage hensyn til disse synspunkter.

Endelig har man ved et møde mellem udvalget og repræsentanter for de større danske erhvervsorganisationer, for de kommunale organisationer og for handelsministeriet gjort rede for den nuværende skoleordning, de væsentligste ulemper ved denne og hovedlinierne i de ændringer, som der i nærværende lovforslag er stillet forslag om, herunder navnlig med hensyn til bestræbelserne for at knytte en organisk forbindelse mellem folkeskolen og erhvervene og disses faglige skoler. Fra erhvervsorganisationernes side har man allerede vist sin positive indstilling til tanken om etablering

af et nært samarbejde mellem erhvervene og den almene skole, idet man har tiltrådt et af undervisningsministeren ved mødet fremsat forslag om oprettelse af et Erhvervenes skoleudvalg, og efter nærmere forhandlinger med repræsentanter for de ved mødet repræsenterede erhvervsorganisationer er dette udvalg blevet oprettet sidst i marts 1955 som et stående udvalg med den opgave at virke til fremme af den bedst mulige forbindelse mellem den almene skole i dens forskellige former og erhvervene og disses faglige skoler. Udvalget består af 9 medlemmer, der beskikkes af undervisningsministeren efter forhandling med handelsministeren og efter indstilling fra landbrugets, håndværkets, industriens og handelens organisationer, således at landbrugets organisationer udpeger 2 medlemmer, håndværkets 1, industriens 1, handelens 2 og fagbevægelsen 3, hvoraf 1 for landbruget, 1 for håndværk og industri og 1 for handelen. Erhvervenes skoleudvalg kan til undervisningsministeren fremsætte ønsker fra erhvervenes side angående indretningen af de forskellige skoleformers undervisning under hensyntagen til, hvad der kræves i erhvervene og i disses faglige skoler, og undervisningsministeren kan indhente udvalgets udtalelser og indkalde til drøftelser vedrørende disse forhold. Et bindeled mellem skolen og erhvervene som det ved oprettelsen af Erhvervenes skoleudvalg etablerede har ikke hidtil eksisteret, men det er klart, at det samarbejde mellem erhvervene og skolen, som dette udvalg kan formidle, vil være af stor gensidig betydning, og man mener at have grund til at forvente, at dette også vil vise sig at blive tilfældet.

Resultatet af 8-mands udvalgets arbejde fremtræder som to lovforslag, nærværende forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen og det samtidige forelagte forslag til lov om gymnasieskoler. Disse forslag er efter forelæggelse i lærerforeningernes hovedstyrelser respektive bestyrelser, for Danmarks lærerforenings vedkommende også i et repræsentantskabsmøde, blevet tiltrådt af et rundbordsmøde den 20. april 1955 med de samme deltagere, som var tilstede ved det rundbordsmøde i november 1954, der førte til nedsættelsen af 8-mands udvalget.

På enkelte punkter er der ikke opnået enighed mellem lærerorganisationerne indbyrdes, og på enkelte punkter har ministeriet ikke kunnet tilslutte sig lærerorganisationernes ønsker. Herom skal man henvisse til de nedenfor anførte bemærkninger til de enkelte paragraffer i lovforslaget.

Et mindretal i udvalget, bestående af repræsentanterne for Foreningen „Hjem og skole“ og Landsforeningen af skolekommissioner og skolenævn, har ikke kunnet tiltræde forslagene som helhed. Dette

mindretal har under udvalgets arbejde fremsat de som bilag til lovforslaget optagne forslag af 4. januar 1955 til affattelse af de indledende bestemmelser i en ændret lov om folkeskolen og i en lov om gymnasieskoler. Som det fremgår af disse forslag, tiltræder mindretallet flertallets nedenfor omtalte forslag om indførelse af en 2-årig realafdeling og et 4-årigt gymnasium, ligesom mindretallet tiltræder en liniedeling af børnene i det 8. skoleår. Mindretallet har også kunnet tiltræde, at der gives mulighed for en differentieret undervisning af de større børn før det 8. skoleår, men mindretallet har ikke kunnet tiltræde, at denne differentiering sker ved en deling i klasser, hvor børnetallet ellers måtte være tilstrækkeligt hertil, idet man ønsker, at differentieringen skal finde sted inden for klasserne. Mindretallet har overvejet mulighederne for at tilkendegive sine ønsker i form af ændringsforslag til de enkelte punkter i flertallets forslag, men har ikke fundet dette muligt, hvorimod man i en betænkning af 18. april 1955 til forslaget af 4. januar 1955 har gjort rede for sine principielle synspunkter. Herom skal man henvise til betænkningen, der er optaget som bilag til lovforslaget. Af tidsmæssige grunde har mindretallet ikke været i stand til at fremkomme med et fuldt udarbejdet forslag, men ved genfremsettelsen af nærværende lovforslag i efteråret 1955 vil et fuldt udarbejdet mindretalsforslag blive optaget som bilag til lovforslaget.

Fra undervisningsministeriets side er man af den opfattelse, at drøftelserne i 8-mands udvalget på mange væsentlige punkter har nærmet de oprindelige synspunkter til hinanden, og at de ved flertalsforslaget optrukne rammer i betydelig grad kan dække også mindretallets ønsker.

Ved udarbejdelsen af lovforslaget har man iøvrigt benyttet lejligheden til at foreslå en å jour-føring af forskellige bestemmelser i folkeskoleloven af 1937 under hensyn til bestemmelser i senere gennemførte love, herunder særlig lærerlønningens lov af 12. juli 1946, tilsynsloven af 12. april 1949 og loven af 11. juni 1954 om uddannelse af folkeskolens lærere. Herom henviser man ligeledes til bemærkningerne til de enkelte paragraffer i lovforslaget.

Ved gennemførelsen af de to lovforslag vil skolens ordning set under eet blive således, at børnene begynder i en 5-årig grundskole, hvorefter de fortsætter i en 3-årig hovedskole. Når den i lovforslaget foreslåede udvidelse af undervisningspligten fra 7 til 8 år træder i kraft — forslaget går ud på, at dette skal ske om 10 år — vil grundskolen og hovedskolen tilsammen have samme varighed som undervisningspligten. En fortsat skolegang efter hoved-

skolen og ud over den undervisningspligtige alder skal finde sted i en 2-årig realafdeling, der afsluttes med realeksamen og indgår som en del af folkeskolen, eller i et 4-årigt gymnasium, der afsluttes med studentereksamen. Ordningen med 5-årig grundskole + 3-årig hovedskole skal gælde både for købstadkommuner og for landkommuner, men de steder på landet, hvor der ikke er børn nok til oprettelse af en klasse for hver årgang, må man lige som nu lade skolen have et efter børnetallet afpasset antal klasser. Efterhånden som forståelsen for de økonomiske fordele og de forøgede pædagogiske muligheder ved hel eller delvis centralisering af skolevæsenet indenfor den enkelte kommune eller på grundlag af interkommunalt samarbejde vinder frem, vil der dog også for skoledistrikter eller kommuner med forholdsvis lavt børnetal kunne oprettes skoler med en eller flere klasser for hver årgang, således at man også her får den 5-årige grundskole og den 3-årige hovedskole.

Den foreslåede 5-årige grundskole har ikke givet anledning til større problemer. Med hensyn til den 3-årige hovedskole går forslaget ud på, at denne skoleafdeling deles i een eller flere praktiske (tekniske) linier og en boglig (teoretisk) linie. Hvor børnetallet ikke er tilstrækkeligt til en egentlig liniedeling, altså en liniedeling, hvor hver enkelt linie har sine særlige klasser, tænkes det mål, som liniedelingen sigter imod, nået ved differentieret undervisning inden for klasserne.

Børnenes fordeling på de forskellige linier henholdsvis til den differentierede undervisning inden for klasserne i skoler, hvor børnetallet ikke er tilstrækkeligt til egentlig liniedeling, skal ske under hensyntagen til deres evner, anlæg og interesser i praktisk og boglig henseende. Efter forslaget skal fordelingen ske på grundlag af skolens skøn over det enkelte barns egnethed og under hensyntagen til forældrenes ønsker. Det skøn, skolen her må udøve, skal baseres dels på dens almindelige indtryk af barnets anlæg og daglige skolearbejde, dels på resultaterne af skriftlige prøver i dansk og regning, hvori alle børn deltager i løbet af det 5. skoleår, og som så vidt det overhovedet er muligt skal indgå i skolens hverdag. Man har ikke ment helt at kunne undvære sådanne prøver som grundlag for skønnet, men ved at begrænse dem til et minimum og lade dem indgå i skolernes daglige arbejde og omfatte samtlige børn mener man at kunne fjerne afgørende uheldige sider ved den hidtidige optagelsesprøve til eksamensmellemskolen. Man håber derhos, at det med tiden skal blive muligt at finde frem til prøver, der kan give oplysninger om, hvilken eller hvilke linier det enkelte barn særligt egner sig for, ikke

blot som nu om, hvorvidt det enkelte barn egner sig for en enkelt linie eller ikke.

I hovedskolen skal der på alle linier undervises i de almindelige skolefag. De forskellige linier får deres særpræg ved udvidet undervisning i nogle af de almindelige skolefag eller ved, at der optages undervisning i særlige fag. Kombinationer af disse muligheder kan også tænkes. Hovedskolens linier tænkes oprettet efter de stedlige ønsker og behov, således at undervisningen i fag, hvor det naturligt kan ske, afpasses under hensyntagen til børnenes fremtidige virksomhed i det praktiske liv og deres fortsatte uddannelse. En tilsvarende afpasning skal som nævnt kunne ske ved differentieret undervisning inden for klasserne i skoler, hvor børnetallet ikke er tilstrækkeligt til en egentlig liniedeling. Det afgørende er, at linierne eller den differentierede undervisning skal indrettes med sigte mod bestemte mål. Dette gør under den nuværende ordning kun eksamensmellemskolen, der ved siden af det formål at give en udvidet folkeskoleundervisning har det ganske klare mål at give adgang til fortsat undervisning i realklassen eller gymnasiet. På tilsvarende måde skal enhver linie i den kommende hovedskole have et klart mål, der giver den enkelte linie sin særlige værdi for det enkelte barn i relation til dets kommende virksomhed og videre uddannelse efter hovedskolens afslutning. Linieundervisningen må derfor pege hen mod de efterfølgende ungdomsskoleformer, såsom efterskoler, tekniske skoler og handelsskoler, landbrugsfaglige ungdomsskoler, husboldningsskoler samt real- og gymnasieskoler.

Heraf følger, at hovedskolens undervisning for de praktiske liniers vedkommende skal tilrettelægges i nøje kontakt med de faglige skoler uden på nogen måde at blive en faglig undervisning, idet folkeskolen i enhver henseende må opretholde sit almene præg. Det er klart, at det for erhvervene er af afgørende betydning, at børnene allerede i skolen har opnået en sådan færdighed i de elementære fag, skrivning, dansk og regning, som deres evner giver mulighed for, og dette vil fremdeles være et af folkeskolens vigtigste mål. Men jævnsides hermed må den påtænkte liniedeling give gode muligheder for en interessebetonet undervisning, der peger frem mod børnenes virksomhed efter folkeskolens afslutning. Statskonsulenten for folkeskolen og seminarierne har udarbejdet den som bilag til lovforslaget optagne redegørelse for undervisningen i hovedskolens praktiske linier, hvortil man henviser, idet man skal oplyse, at redegørelsen er blevet drøftet ved et møde i Erhvervenes skoleudvalg den 22. april 1955. Af de skitse-mæssige undervisningsplaner, som er blevet udarbejdet af de foran omtalte under-

udvalg og Danmarks lærerforenings pædagogiske udvalg, mener udvalget at have fået godtgjort, at en liniedeling eller differentiering af undervisningen med de ovenfor nævnte mål vil være mulig ikke blot ved større skolevæsen, men også ved mindre skoler på landet. Man er dog også ganske klar over, at det både i pædagogisk og økonomisk henseende vil anbefale sig på landet at drage fordel af centraliseringsmuligheder, i hvert fald for de ældste årgange, fremfor at gennemføre differentieringen i skoler med lavt børnetal.

Da man finder det meget uheldigt, om fordelingen af børnene på hovedskolens linier efter det 5. skoleår skulle være endelig for det enkelte barn, som i løbet af hovedskolen måtte ændre interesser eller ønsker, anser man det for meget vigtigt, at der bliver mulighed for overgang fra en af hovedskolens linier til en anden. Heri ligger det også, at forskellene mellem hovedskolens linier må være af begrænset omfang, navnlig i hovedskolens 2 første klasser.

Også hovedskolens afslutning — hovedskoleprøven — må i det væsentlige blive af samme form og omfang for de forskellige linier, henholdsvis den til linierne svarende differentierede undervisning, der også skal give adgang til hovedskoleprøven. Enhver elev må have adgang til at indstille sig til hovedskoleprøven for den linie, hvorpå han har modtaget undervisning, men det må afhænge af elevens og forældrenes ønsker, om adgangen til at indstille sig til prøven benyttes. Det foreslås, at hovedskoleprøven for alle linier kommer til at omfatte skriftlig dansk og regning. Hertil kommer for de praktiske linier skrivning samt et af skolen valgt for den pågældende linie særegent mundtligt eller praktisk fag. Der skal endvidere være adgang for eleverne til at aflægge tillægsprøve i et fremmedsprog. For den boglige linie må faget matematik tages med under de skriftlige fag, og omfanget af den mundtlige prøve foreslås fastlagt til 3 fag, hvoraf det ene skal være et fremmedsprog.

For hovedskoleprøven tænkes der udstedt beviser med angivelse af resultaterne ved prøven og elevernes arbejde i årets løb i de fag, prøven har omfattet. Lærerforeningernes repræsentanter i „8-mandsudvalget“ ønsker, at der anføres årskarakterer i videre omfang end foran angivet. Herom henvises til bemærkningerne til den pågældende bestemmelse. Bedømmelsen i de enkelte fag tænkes udtrykt i ord — ikke i tal, og der skal ikke angives gennemsnitskarakter eller hovedkarakter.

Ved en sådan ordning har man ment at kunne give børnenes fremtidige principaler en vejledning med hensyn til børnenes færdigheder i de elementære fag. For den boglige linies vedkommende be-

tyder ordningen en afgørende reduktion af den nuværende eksamensmellemskoles eksamenspræg, uden at det normalt vil give gener med hensyn til bedømmelsen af børnenes egnethed for realafdelingen eller gymnasiet.

Den 2-årige realafdeling vil som foran nævnt efter forslaget blive inkorporeret i folkeskolen og vil i det væsentlige komme til at svare til den nuværende 4. e. m. og den nuværende realklasse. Realeksamen foreslås opretholdt som en egentlig eksamen.

For det 4-årige gymnasiums vedkommende går forslaget ud på, at liniedelingen først skal finde sted efter udgangen af 1. klasse, men undervisningen i denne klasse tænkes ikke isoleret fra undervisningen i de følgende klasser, men skal danne det første led i en organisk sammenhængende 4-årig skoleform. Herom henvises iøvrigt til bemærkningerne til forslaget til lov om gymnasieskoler.

Det er en væsentlig side af udvalgets forslag, at det 8. skoleår søges gennemført. For Danmarks lærerforenings vedkommende er det ligefrem en forudsætning for tilslutning til forslaget om den ændrede struktur, at en lov herom samtidig indeholder bestemmelse om indførelse af det 8. skoleår efter en passende overgangstid. Det må også erkendes, at det vil være en svaghed i starten, om ældste hovedskoleklasse kommer til at ligge efter den undervisningspligtige alders ophør. Man må også fra undervisningsministeriets side anse det for særdeles ønskeligt, at forslaget om indførelse af det 8. skoleår gennemføres i løbet af en passende årrække, men selv om folketinget endnu ikke skulle være rede hertil, finder man dog, at forslaget iøvrigt vil medføre betydelige forbedringer og i meget væsentlig grad vil rette skævheden i det nuværende skolebillede og det både skævheden i forholdet mellem byskolens nuværende 2 afdelinger og skævheden i forholdet mellem byskolen på den ene side og landskolen på den anden side.

Med hensyn til spørgsmålet om forslagets økonomiske konsekvenser vil det ikke på nuværende tidspunkt være muligt at foretage nærmere beregninger herover. Dette følger allerede af, at spørgsmålet i høj grad vil afhænge af, i hvilket omfang landkommunerne vil centralisere deres skolevæsen, og i hvilket omfang de vil udnytte muligheden for oprettelse af realafdelinger i tilknytning til folkeskolen på landet. Den gradvise gennemførelse af de foreslåede ændringer vil imidlertid betyde, at udgifterne vil blive fordelt over en ikke helt kort årrække.

Med hensyn til de enkelte bestemmelser bemærkes følgende:

Til § 1.

I henhold til den gældende folkeskolelovs § 1, stk. 1 er folkeskolen den kommunale skole for børn i den undervisningspligtige alder samt de mellem-skoleklasser, der slutter sig hertil. Det anføres derhos, at der til folkeskolen kan være knyttet andre eksamensklasser eller eksamensfri klasser efter de i loven givne regler.

Den foreslåede ændring af bestemmelsen er en følge af forslagene om oprettelse af en 3-årig hovedskole for 6.—8. årgang af børnene i den undervisningspligtige alder og om inkorporering af den foreslåede 2-årige realafdeling i folkeskolen. Den gældende regel om, at der til folkeskolen kan være knyttet andre eksamensklasser eller eksamensfri klasser, bliver herefter overflødig og bortfalder ved den foreslåede ændrede affattelse af bestemmelsen.

I tiden, indtil undervisningspligtens varighed i kraft af den foreslåede ændring af lovens § 43 er blevet udvidet fra 7 år til 8 år, vil børn i 3. hovedskoleklasse normalt være ude over den undervisningspligtige alder. Dette er grunden til, at man i ændringsforslaget udtrykkeligt har nævnt hovedskoleklasser som klasser, hvori der kan være børn, der er ude over den undervisningspligtige alder. Når den foreslåede udvidelse af undervisningspligtens varighed fra 7 til 8 år er trådt i kraft, vil inden for folkeskolen kun den 2-årige realafdeling være for børn, der er ude over den undervisningspligtige alder.

Til § 2.

Ved bestemmelsen i stk. 1 fastslås det, at folkeskolen principielt har samme form i by og på land, således at folkeskolen på landet kun er anderledes opbygget, når børnetallet ikke er så stort, at der må være en klasse for hver årgang børn. For de skoler på landet, hvor den foreslåede normalform med 5-årig grundskole og 3-årig hovedskole ikke kan realiseres på grund af ringe børnetal, og hvor man heller ikke ved sammenlægning af skole-distrikter indenfor den enkelte kommune eller på interkommunal basis opnår det for normalformen fornødne børnetal, må man selvsagt opretholde skoler med et lavere antal klasser end antallet af undervisningspligtige årgange, altså f. eks. 2-, 3-, 4-, og 5-klassede skoler. For alle skoler på landet, hvor der ikke findes mindst 1 klasse for hver af de undervisningspligtige årgange, som skolen er beregnet på at modtage, opretholdes den gældende folkeskolelovs betegnelse „udelt skole“ som en lovteknisk hensigtsmæssig betegnelse, uanset at betegnelsen i den skolepolitiske debat har fået et yderligere indhold.

Bestemmelsen i sidste halvdel af stk. 1 svarer til bestemmelsen i den gældende lovs § 3, stk. 1 i. f.

I stk. 2 fastslås det, at hovedskolens undervisning meddeles på forskellige linier, hvadenten børnetallet er tilstrækkeligt til, at liniedelingen giver sig udslag i en tilsvarende hel eller delvis deling i parallelklasser eller finder sted gennem differentieret undervisning af forskellige grupper inden for de enkelte klasser. Der henvises iøvrigt til de indledende bemærkninger samt til bemærkningerne nedenfor ad lovforslagets § 15.

Ved bestemmelsen i stk. 3 foreslås den nuværende 1-årige realklasse afløst af en 2-årig realafdeling, der samtidig gøres til en del af folkeskolen, idet det dog naturligvis må bero på de enkelte kommuners egen bestemmelse, om de ønsker denne for børn, der er ude over den undervisningspligtige alder, beregnede skoleafdeling oprettet. Gennem den omhandlede bestemmelse i forbindelse med de i lovforslagets § 16 foreslåede bestemmelser angående betingelserne for optagelse i realafdelingen skabes imidlertid den gennem de senere år med stigende styrke ønskede mulighed for oprettelse af eksamensafdeling ved skoler på landet og det vel at mærke en eksamensafdeling af samme struktur som i byerne. I betragtning af det behov for oprettelse af eksamensafdelinger ved skoler på landet, som har været så fremtrædende i de senere år, må det forventes, at den mulighed herfor, som kommunerne vil få ved gennemførelsen af nærværende forslag, vil blive benyttet af mange kommuner, men det må samtidig fremhæves, at jo lavere kommunernes folketal er, og jo tyndere befolkede egne der er tale om, des mere vil et samarbejde mellem nabokommuner om oprettelse af fælles realafdelinger være nødvendigt, hvis disse skal hvile på det befolkningsgrundlag, som er en forudsætning for en i samfundsøkonomisk henseende rimelig udnyttelse af lokaler og lærerkræfter.

Bestemmelsen i stk. 4 er enslydende med bestemmelsen i den gældende lovs § 2, stk. 5. Det bemærkes, at undervisningsministeriet er opmærksomt på de særlige spørgsmål, som kommer frem med hensyn til undervisningen af de børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning, og disse børns overgang fra skolen til erhvervslivet. Til at overveje og fremsætte forslag om disse spørgsmål vil der i foråret 1955 blive nedsat et særligt udvalg.

I stk. 5 findes hjemmelen for hel eller delvis centralisering af skolevæsenet, en bestemmelse, der har særlig betydning for landdistrikterne. Den tilsvarende bestemmelse findes i den gældende lovs § 4, hvorefter mellemkoler, hovedkoler, fortsættelsesklasser på landet og klasser for børn,

der ikke kan følge den almindelige undervisning, som centralskoler kan være fælles for flere for- eller grundskoler og for flere kommuner. Ved den i nærværende forslag anvendte videre formulering har man tilsigtet at give kommunerne mulighed for alt efter de særlige lokale forhold og ønsker at lade centraliseringen sætte ind på et hvilket som helst klassetrin. Eksempelvis kan man tænke sig de nuværende forskoler opretholdt som skoler for den fremtidige grundskoles 1.—2. eller 1.—3. klasse, således at der fra grundskolens 3. eller 4. klasse finder en centralisering sted, som opretholdes for hovedskoleklasserne og måske netop herved giver det for en egentlig linieafdeling og måske endda det for oprettelse af en realafdeling fornødne børnetal. Men det kan til den anden side også tænkes, at en centralisering kun er påkrævet for at skabe grundlag for oprettelse af en realafdeling. Mellem disse yderpunkter kan der tænkes mange grader af centralisering, herunder også ordninger med en vis centralisering på mellemtrinnene og en stærkere centralisering på folkeskolens højeste trin. Gennem den foreslåede affattelse af centraliseringshjemlen vil kommunerne således få de bedst tænkelige muligheder for at indrette deres skolevæsen på hensigtsmæssig og økonomisk måde, alt under de skoleplansgodkendende myndigheders vejledning og tilsyn.

Bestemmelsen i stk. 6 svarer til bestemmelsen i gældende lovs § 2, stk. 3, med de af de foreslåede ændringer af skolevæsenets ordning følgende ændringer.

Det bemærkes endelig, at man ved affattelsen af bestemmelsen har udeladt bestemmelsen i den gældende lovs § 2, stk. 2, hvorefter der til folkeskolen på landet kan være knyttet en fortsættelseskasse samt kursus, der forbereder til almindelig forberedelseseksamen. For disse ordninger vil der ikke være behov under den foreslåede nyordning, idet fortsættelsesklassen erstattes af det 8. skoleår — 3. hovedskoleklasse og det tilsvarende trin i udelte skoler — medens eksamenskursus i tilslutning til skolen på landet afløses af den foreslåede 2-årige realafdeling. Man har ligeledes udeladt den i den gældende lovs § 3, stk. 3 givne bemyndigelse for undervisningsministeren til at tillade sådanne afvigelser fra eksamensmellemskolens ordning, at skolen kan afsluttes med andre statskontrollerede eksaminer. Denne bestemmelse er grundlaget for de nuværende realskoler, der dimitterer til almindelig forberedelseseksamen, men denne særordning, hvis betydning allerede har været aftagende i de senere år, ses der ikke at være til strækkelig anledning til at opretholde under den foreslåede ændrede skolestruktur.

Til § 3.

Bestemmelsen svarer med de af de foreslåede ændringer af skolevæsenets ordning følgende ændringer til bestemmelsen i gældende lovs § 3, stk. 4. Det bemærkes, at Danmarks lærerforening samt de københavnske lærerorganisationer har ønsket, at realafdelingen ikke skal være et normalt led i en gymnasieskole, men kun skal kunne oprettes ved gymnasieskoler med ministerens tilladelse, når ganske særlige forhold i det enkelte tilfælde taler derfor. Om dette spørgsmål skal man imidlertid henvisse til bemærkningerne til §§ 1 og 2 til forslaget til lov om gymnasieskoler.

Til § 4.

Når den gældende lovs § 4, der indeholder hjemmelen for oprettelse af centralskoler, her foreslås ophævet, er grunden hertil, at man har fundet det praktisk at indføje denne hjemmel allerede i lovens § 2, jfr. herved bemærkningerne til lovforslagets § 2.

Til § 5.

Den foreslåede ændring af § 5, stk. 1 b) i den gældende lov er kun af redaktionel karakter. Ved den foreslåede ændrede affattelse af § 5, stk. 2 i den gældende lov, hvorefter skoleplanerne stadfæstes af undervisningsministeren, føres denne bestemmelse à jour med bestemmelsen i lov nr. 200 af 12. april 1949 om det kommunale skolevæsenes styrelse og tilsyn § 18, stk. 2. Man har derhos udeladt den bestemmelse i den gældende lov, hvorefter skoleplanerne hvert 10. år skal underkastes et gennemsyn. Erfaringen har vist, at i hvert fald skoleplaner for ikke ganske små skolevæseners må ændres langt hyppigere end hvert 10. år, og en generel skoleplansrevision hvert 10. år har vist sig administrativt uhensigtsmæssig.

Til § 6.

Ved den foreslåede ændrede affattelse af gældende lovs § 6, stk. 1 og forslaget om, at gældende lovs § 6, stk. 2 udgår, har man dels indføjet en henvisning til den foreslåede ændrede affattelse af lovens § 2, stk. 5 (om centralisering), dels optaget bestemmelsen i gældende lovs § 6, stk. 2 om, at der for et skoleforbund udfærdiges en fælles skoleplan, dels endelig som en konsekvens af forslaget om en videre formulering af centraliseringsbestemmelsen i § 2, stk. 5 udeladt de gældende regler om, hvilke former for centralisering loven anerkender. De øvrige herunder foreslåede ændringer er udtryk for en à jourføring med tilsynsloven af 12. april 1949.

Til § 7.

Når man her har foreslået, at ordene „udenfor de sønderjyske landsdele“ i gældende lovs § 8, stk. 3 udgår, skyldes det, at de tidligere særregler om skolevæsenets ordning i de sønderjyske landsdele er bortfaldet ved lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn.

Forslaget om ophævelse af reglen om gennemsyn af undervisningsplaner hvert 10. år begrundes på samme måde som det i bemærkningerne til lovforslagets § 5 omtalte forslag om ophævelse af reglen om gennemsyn af skoleplaner hvert 10. år.

Til § 8.

I denne paragraf stilles der forslag om nogle tilføjelser til den gældende lovs § 11, hvor det i stk. 2 er fastsat, at børnene opflyttes i klasserne efter alder, fremgang, modenhed og anlæg.

I et nyt stk. 3 foreslås der fastsat nærmere regler om, hvorledes børnene efter det 5. skoleår fordeles på hovedskolens forskellige linier, henholdsvis til den tilsvarende differentierede undervisning inden for klasserne i skoler, hvor børnetallet ikke er tilstrækkeligt til en egentlig liniedeling. Herom skal man henvisse til bestemmelsens ordlyd og foranstående indledende bemærkninger, idet bemærkes, at de skriftlige prøver i dansk og regning, der skal være en del af grundlaget for skolernes skøn over børnenes egnethed, tænkes at skulle finde sted 2 gange i løbet af 5. skoleår.

I et nyt stk. 4 foreslås der derhos tilvejebragt hjemmel for, at undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler for, under hvilke betingelser overflytning fra en af hovedskolens linier til en anden kan finde sted. Fra Danmarks lærerforenings og de københavnske lærerforeningers side har man ønsket, at disse nærmere regler fastsættes i selve loven, og man har ønsket, at reglerne skal gå ud på, at elever i 1. hovedskoleklasse på praktiske linier skal have adgang til at deltage i prøver med henblik på optagelse i 1. hovedskoleklasse på den boglige linie, medens overgang fra praktiske linier til den boglige linie på andre klassetrin kun skal kunne finde sted i ganske særlige tilfælde. Undervisningsministeriet finder imidlertid, at de nærmere regler om adgangen til overgang fra en af hovedskolens linier til en anden ikke hører hjemme i en lov, men bør fastsættes i en ministeriel bekendtgørelse. Ved udarbejdelsen af denne vil man imidlertid have lærerforeningernes ønsker, som man ikke har realitetsmæssige indvendinger imod, for øje.

I sidste halvdel af det foreslåede nye stk. 4 åbnes der adgang for kommunerne til at oprette særlige et-årige klasser for elever, der efter at have gennem-

gået hovedskolen på en praktisk linie ønsker adgang til realafdelingen, hvortil adgangen normalt kun står åben for elever fra hovedskolens boglige linie. Den her foreslåede regel har sit forbillende i den ordning, som blev truffet som et led i den ved kgl. anordning af 11. september 1952 gennemførte nyordning af optagelsesprøven til eksamensmellemskolen i hovedstadskommunerne. Ordningen giver elever, der har gennemgået den eksamensfri mellemskoles 3 første klasser, mulighed for at blive optaget i særlige 3. eksamensmellemskoleklasser, således at de med tabet af 1 år kan få mellemskoleeksamen. Selv om ordningen er af så ny dato, har man allerede så gode erfaringer med den, at man har fundet det ønskeligt at opretholde en tilsvarende ordning for elever, der efter at have gennemgået en praktisk linie i den kommende hovedskole ønsker adgang til realafdelingen.

Til § 9.

Ifølge den gældende folkeskolelovs § 12, stk. 3 kan deling af en klasse forlanges, når elevtallet i en eksamensmellemskoleklasse, i den eksamensfri mellemskoles 2 øverste klasser og i hovedskolens øverste klasse overskrider 30. Det foreslås nu, at denne regel kommer til at gælde for alle klassetrin i den fremtidige hovedskole. Når hovedskolens boglige linie sammenlignes med den nuværende eksamensmellemskole, vil denne ordning ganske svare til den nuværende. Og når hovedskolens praktiske linier sammenlignes med den nuværende eksamensfri mellemskole og den nuværende hovedskole, vil den foreslåede ordning betyde, at 2 klassetrin, nemlig 1. og 2. hovedskoleklasse indtages under reglen om, at klassedeling kan forlanges, når elevtallet overskrider 30.

Den samtidig foreslåede bestemmelse om, at deling af en realklasse kan forlanges, når elevtallet overskrider 24, svarer til den gældende norm for den nuværende et-årige realklasse. Da realafdelingen imidlertid efter forslaget skal være 2-årig, således at 1. realklasse svarer til den nuværende 4. eksamensmellemskoleklasse, vil den foreslåede regel for dette klassetrin betyde en ændring fra 30 til 24 af det elevtal, hvis overskridelse giver grundlag for forlangende om klassedeling.

Det bemærkes, at Danmarks lærerforening og de københavnske lærerforeninger har ønsket, at bestemmelsen affattes således, at deling af en klasse skal ske, når elevtallet overskrider 27 i en hovedskoleklasse og 24 i en realklasse, således at dispensation kun skal kunne meddeles ved små overskridelser, hvis det godtgøres, at disse er af rent forbigående karakter. Omend man fuldt ud forstår de

pædagogiske hensyn, der begrundet ønsket om en sådan skærpelse af reglen, har man i betragtning af lokalemangelen og vanskelighederne ved at skaffe tilstrækkeligt lærerpersonale ikke ment, at tiden endnu er inde til at stille forslag herom.

De nævnte foreninger har endvidere ønsket de i den gældende lovs § 12, stk. 1 fastsatte regler om gennemsnitsklassekvotienter erstattet af en regel om, at deling af en klasse skal ske, når elevtallet overskrider 27. De gældende regler går ud på, at når gennemsnittallet af børnene i en skoles klasser, beregnet efter gennemsnittet af børnetallet i kalenderåret, i to på hinanden følgende år har overskredet 33 ved skoler i købstæderne og 35 ved skoler i landkommunerne, skal gennemsnitsbørnetallet nedbringes. Ved beregningen af gennemsnitsbørnetallet må de klasser, som i henhold til lovens § 12, stk. 3 kan forlanges delt, når elevtallet overskrider 30 (eksamensmellemskoleklasser, den eksamensfri mellemskoles 2 øverste klasser og hovedskolens øverste klasse, jfr. foran), ikke medregnes. Den i lovforslaget foreslåede ændring af lovens § 12, stk. 3 vil således bevirke, at hovedskoleklasser og eventuelle realklasser ikke må medregnes ved beregningen af gennemsnitsbørnetallet. Reglen om gennemsnitsklassekvotienter vil således fremtidig kun kunne omfatte børnene i 1.—5. grundskoleklasse eller på de tilsvarende trin i udelte skoler. Herved vil der allerede være foretaget en vis begrænsning af de gældende regler om gennemsnitsklassekvotienter, hvis virkninger ubestrideligt kan være uheldige, men længere har man ikke ment at kunne gå endnu.

Til § 10.

Bestemmelsen i den gældende lovs § 13, stk. 1, der lyder således: „Bortset fra de mellemskoler, der giver eksamensskoleundervisning, slutter folkeskolen ikke med nogen eksamen“, har man foreslået ophævet, idet der i lovforslagets § 19 er optaget et afsnit om folkeskolens prøver (hovedskoleprøven og realeksamen).

Ligeledes har man foreslået reglen i gældende lovs 13, stk. 2 om, at den årlige undervisning i hver klasse afsluttes med en årsprøve, hvis ordning og omfang bestemmes af skolekommissionen i forbindelse med forældrerådet, hvor et sådant findes, ophævet. Ophævelsen af bestemmelsen tænkes ikke at skulle være til hinder for foranstaltning af årsprøver, som man det enkelte sted måtte ønske afholdt. Sådanne prøver må så i henhold til lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn § 6, stk. 7 og § 12, 8) efter samråd med vedkommende skoles lærerråd berammes og ledes af skolekommissionen, henholdsvis skolenævnet, der

F. t. l. om ændr. af l. om folkeskolen.

ligeledes må fastsætte prøvernes nærmere ordning og omfang.

Reglen i gældende lovs § 13, stk. 3, hvorefter skolekommissionen kan beslutte, at der skal gives hjemmene meddelelse om børnenes standpunkt, flid og opførsel, er optaget som stk. 1 i den ved lovforslagets § 19 foreslåede § 22 a.

Til § 11.

De i nærværende lovforslag foreslåede ændringer af folkeskolens ordning medfører på enkelte punkter ændringer af lovens systematik. I lovens afsnit II. Folkeskolen udenfor København, er som kapitel 2 optaget et afsnit om undervisningens ordning og omfang. Dette kapitel er opdelt i følgende underafsnit:

1. Almindelige bestemmelser.
2. Den købstadordnede skole:
 - a. Grundskolen.
 - b. Hovedskolen og mellemskolen.
3. Den landsbyordnede skole.

I overensstemmelse med den i lovforslagets § 2 foreslåede ændrede ordning af folkeskolens opbygning og henlæggelsen af den 2-årige realafdeling under folkeskolen er underafsnittene nu opstillet således:

1. Almindelige bestemmelser.
2. Skoler med grundskole, hovedskole og eventuel realafdeling:
 - a. Grundskolen.
 - b. Hovedskolen.
 - c. Realafdelingen.
3. Udelte skoler på landet.
4. Folkeskolens prøver.

Til § 12.

Når der i denne paragraf foreslås en ændret affattelse af bestemmelserne i den gældende lovs § 16, således som denne er ændret ved lov nr. 194 af 4. juni 1947, skyldes dette udelukkende forslaget om, at den hidtil 4-årige grundskole fremtidig bliver 5-årig, således at der i den pågældende bestemmelse må medtages regler om det årlige timetal og det maksimale daglige timetal i 5. grundskoleklasse. Nogen ændring af de allerede gældende regler for den pågældende årgang børn er ikke foretaget.

Til § 13.

Man har — også under hensyn til udvidelsen af grundskolen fra 4-årig til 5-årig — anset det for hensigtsmæssigt i den gældende lovs § 17, hvori det fastsættes, hvilke fag grundskolens undervisning skal omfatte, at foreslå optaget en regel om,

at andre fag end de i bestemmelsen nævnte kan optages på undervisningsplanen med undervisningsministerens tilladelse.

Til § 14.

Man henviser til foranstående bemærkninger til lovforslagets § 11.

Til § 15.

Ved den her foreslåede ændrede affattelse af lovens § 19 er i stk. 1 optaget en angivelse af de fag, som der skal undervises i på enhver linie i hovedskolen. Faget naturlære er dog ikke opført som obligatorisk fag, idet de skitse-mæssige timeplaner, som er udarbejdet som et led i 8-mands udvalgets arbejde, giver anledning til ikke i loven at opstille noget absolut krav om undervisning i nævnte fag. Det er tanken, at undervisning i norsk og svensk optages under faget dansk i det omfang, hvori forholdene tillader det. Den i forslaget nævnte fagrække er iøvrigt i det væsentlige identisk med de tilsvarende bestemmelser i gældende lovs § 19. Der er derhos optaget en bestemmelse om, at andre fag end de nævnte kan optages på undervisningsplanen med undervisningsministerens tilladelse. Sådanne tilladelser tænkes normalt givet generelt, f.eks. i tilfælde, hvor udviklingen måtte have gjort optagelse af undervisning i et nyt fag ønskelig, eller i forbindelse med udstedelsen af vejledende regler med hensyn til hovedskolens liniedeling. Når man har fundet det rigtigst at betinge optagelse af undervisning i andre fag end de i bestemmelsen udtrykkeligt nævnte af undervisningsministerens godkendelse, er det ud fra den betragtning, at det må være den centrale administrations og dennes faglige konsulenter's pligt til stadighed at påse, at folkeskolen holder sig indenfor sin opgave, undervisningen i almene fag, og ikke optager undervisning i fag, der henhører under faglige skoler.

I stk. 2 anføres det ligesom i den gældende lovs § 19, stk. 2, at undervisningen i fag, hvor det naturligt kan ske, skal afpasses under hensyntagen til børnenes fremtidige virksomhed i det praktiske liv. Hertil føjes så „og deres fortsatte uddannelse“, hvorved man som anført i de indledende bemærkninger ønsker at give anvisning på, at hovedskolens undervisning skal pege hen mod de efterfølgende ungdomsskoleformer, såsom efterskoler, tekniske skoler, handelsskoler, landbrugsfaglige ungdomsskoler, husholdningsskoler samt realskoler og gymnasieskoler. Endelig anføres det om denne målsættende afpassning af undervisningen, at den foretages ved en hel eller delvis liniedeling eller ved en hertil svarende differentiering af undervisningen inden for klasserne.

Endelig fastsættes det i stk. 3, at hovedskolens linier oprettes efter de stedlige ønsker og behov. Den nærmere ordning hvert enkelt sted må således bero på det lokale initiativ, men man venter, at det normale vil være, at der oprettes en — ved større skolevæsenere flere — praktisk(e) linie(r) og en boglig linie. På den boglige linie, der er den normale adgangsvej til realafdelingen og til gymnasiet, må fagene engelsk, tysk, matematik og naturlære være obligatoriske. Hvis der ved en skole oprettes mere end en praktisk linie, kan man eksempelvis tænke sig en linie, der peger hen mod de tekniske skoler og håndværk eller industri, en linie, der peger hen mod handelsskolerne og virksomhed i handelen eller kontorbeskæftigelse, en linie, der peger hen imod de landbrugsfaglige ungdomsskoler og landbrugerhvervet og en linie, der peger hen mod husholdningsskoler og husligt erhverv eller huslig virksomhed. Det forudsættes, at der til alle linier blive lige adgang for piger og drenge, således at der ikke kan oprettes nogen linie, hvortil kun enten piger eller drenge har adgang. Det bemærkes, at det er tanken at lade alle børn deltage i undervisning i eet fremmedsprog i 1. hovedskoleklasse, medens en fortsat sprogundervisning i de følgende klasser på hovedskolens praktiske linier kun skal omfatte børn, der har vist sig at kunne have udbytte af denne undervisning, og hvis forældre ønsker deres deltagelse i denne. Det bemærkes endvidere, at man vil anse det for ønskeligt, at en undervisning i emner vedrørende familiekundskab drages ind under de fag, hvorunder sådanne emner naturligt hører hjemme.

Idet man henviser til de som bilag optrykte skitse-mæssige eksempler på timeplaner for hovedskolen, herunder også redegørelser fra 8-mands udvalgets underudvalg vedrørende undervisningsplaner for henholdsvis hovedskolens praktiske linier og dens boglige linie, skal man om mulighederne for liniedelingens gennemførelse i praksis bemærke, at der næppe vil opstå særlige problemer med hensyn til skoler, der under den nuværende ordning har købstadskoleordning, og heller ikke med hensyn til landsbyordnede skoler med et børnetal, der danner et rimeligt grundlag for en egentlig liniedeling — altså en liniedeling, der giver sig udtryk i deling i parallelklasser. For de nuværende mindre skoler kan det samme i mange tilfælde nås ved centralisering, men de af Danmarks lærerforenings pædagogiske udvalg udarbejdede skitse-mæssige timeplaner viser, at selv ved skoler med ringe børnetal og flerårige klasser kan der indrettes en mod forskellige mål pegende undervisning ved en differentiering af undervisningen inden for klas-

serne. Det må herved bemærkes, at i 1. hovedskoleklasse og på det tilsvarende trin i udelte skoler vil størstedelen af timerne være fælles for samtlige børn, uanset hvilken linie de har valgt. Det samme gælder for en væsentlig del af timerne i 2. hovedskoleklasse og det dertil svarende trin i udelte skoler. I 3. hovedskoleklasse og på det dertil svarende trin i udelte skoler vil kun et mindre antal timer være fælles, men man må iøvrigt regne med, at i hvert fald dette klassetrin — det 8. skoleår — såvel som realafdelingen, jfr. foran, mange steder på landet bør etableres på grundlag af centralisering, således at der vil blive et til en egentlig liniedeling tilstrækkeligt elevtal. Ved skoler, hvor der oprettes mere end en praktisk linie, vil der ikke være noget til hinder for, at delingen mellem de praktiske linier først sætter ind i 2. hovedskoleklasse.

Det bemærkes, at man fra Danmarks lærerforenings og de københavnske lærerforeningers side har ønsket, at der som stk. 4 i lovens § 19 optages en bestemmelse om, at der af hensyn til undervisningen i dansk, orienteringsfag og liniefag skal indrettes bibliotek med læsestue og udlånsafdeling på skolerne. Undervisningsministeriet er med de nævnte foreninger ganske enig i det pædagogisk værdifulde i, at der på skolerne findes bogsamlinger med mulighed for udlån. Allerede i den gældende folkeskolelov er der derfor også hjemmel for ydelse af statstilskud til opførelse af skolebibliotekslokaler, men man har ikke ment at kunne stille forslag om, at indretning af skolebiblioteker gøres til en pligt for kommunerne. Man påtænker derimod efter nærmere overvejelse af spørgsmålet og forhandling med biblioteksdirektøren og de kommunale organisationer at henlede kommunernes opmærksomhed på spørgsmålets pædagogiske betydning.

Til § 16.

I overensstemmelse med forslaget om, at realafdelingen som en 2-årig skoleafdeling indlemmes i folkeskolen, har man ved lovforslagets § 16 stillet forslag om indføjelser i folkeskoleloven af et af 3 paragraffer — betegnet 19 a, b og c — bestående nyt underafsnit, hvis regler svarer til de om den nuværende realklasse i almen-skoleloven fastsatte regler med de ændringer, der følger af, at den nye realafdeling skal bygge på hovedskolens boglige linie, medens den nuværende et-årige realklasse bygger på den 4-årige eksamensmellemskole.

I § 19 a omhandles betingelserne for optagelse i realafdelingen. Afgangsprøven fra hovedskolens boglige linie er det normale grundlag for optagelse i 1. realklasse. Når bestemmelsen på dette punkt henviser til stk. 2 i den i lovforslagets § 19 optagne

nye § 22 b, er det hermed tilkendegivet, at hovedskoleprøven på den boglige linie kan være bestået både ved skoler, der har etableret egentlig liniedeling, og ved skoler, hvor kravene til undervisningen på den boglige linie er blevet opfyldt ved differentieret undervisning inden for klasserne.

Iøvrigt er det en betingelse for optagelse i 1. realklasse, at vedkommende er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfyldte, at det kan forventes, at han på tilfredsstillende måde kan følge undervisningen i realafdelingen, og det fastsættes, at dette bedømmes på grundlag af resultatet af hovedskoleprøven og udtalelser fra elevens hidtidige lærere.

Ved optagelse i realafdelingen senere end fra 1. realklasses begyndelse må vedkommende bestå en prøve, der godtgør, at han i modenhed og kundskaber står på lige trin med eleverne i den klasse, hvori han ønskes optaget.

Endelig foreslås der givet hjemmel for, at undervisningsministeren i særlige tilfælde kan meddele undtagelser fra de sædvanlige betingelser for optagelse i realafdelingen, herunder også med hensyn til optagelse i 1. realklasse af elever, der ikke har aflagt afgangsprøven fra hovedskolens boglige linie.

I § 19 b fastslås det ved henvisning til gældende lovs § 18, at det årlige timetal skal være mindst 1200, og at normalt ingen skoledag må være over 6 klokketimer.

I § 19 c angives de fag, der skal undervises i i den 2-årige realafdeling. I forhold til den for den nuværende realklasse i almenskolelovens § 5, stk. 4 fastsatte fagrække er der følgende ændringer: Faget religion er medtaget. Dette svarer dog i virkeligheden til den gældende ordning, idet undervisningen i den nugældende 4. eksamensmellemskoleklasse, der for så vidt svarer til den foreslåede 2-årige realafdelings 1. klasse, omfatter faget religion. Ved optagelsen af dette fag i realafdelingens fagrække er det ikke tilsigtet at tage stilling til, om der skal undervises i faget i begge realklasser.

Endvidere nævnes fagene engelsk, tysk og fransk, det sidste dog kun som valgfrit både i 1. og 2. realklasse. Ifølge almenskoleloven kan der i mellemskolens øverste klasse ved siden af den obligatoriske undervisning i engelsk og tysk tilbydes undervisning i fransk, og i den nuværende et-årige realklasse skal der undervises i „2 af de nyere sprog (engelsk, tysk, fransk)“. Den for realklassen gældende regel praktiseres som oftest således, at undervisningen i engelsk og tysk er obligatorisk, medens faget fransk tilbydes som valgfrit fag. Den i lovforslaget foreslåede regel svarer således til den for 4. eksamens-

mellemskoleklasse allerede gældende og den for den et-årige realklasse normalt praktiserede. Fremdeles nævnes fagene regning og matematik. Herom hedder det i almenskoleloven, at der skal undervises i „praktisk regning og matematik (kun påbudt for drenge)“. Pigerne kan altså under den nuværende ordning bortvælge både regning og matematik. Man har ikke fundet det rigtigt at opretholde en særregel for pigerne. Som en for alle elever gældende regel har man herefter foreslået, at regning bliver obligatorisk i begge realklasser, medens matematik skal kunne bortvælges i 2. realklasse. Man henviser iøvrigt til det som bilag til lovforslaget optagne udkast af 7. februar 1955 til læse- og timeplan for den 2-årige realafdeling.

Ligesom for grundskolens og hovedskolens vedkommende er der sluttelig optaget en bestemmelse om, at undervisning i andre fag kan optages med undervisningsministerens godkendelse.

Til § 17.

Om den her foreslåede ændring af inddelingsbetegnelsen henviser man til bemærkningerne foran til lovforslagets § 11.

Om den landsbyordnede skole efter den gældende lov er det i lovens § 20 fastsat, at den gennem 7 skoleår skal give en undervisning, der omfatter ialt mindst 6 480 timer, hver på 50 minutter, eller et tilsvarende antal lektioner.

I overensstemmelse med forslaget om, at undervisningspligten udvides fra 7 år til 8 år, foreslås i fornævnte bestemmelse tallet „7“ ændret til „8“. Det timetal på 6 480 timer, som undervisningen i den nuværende landsbyordnede skole skal omfatte i løbet af 7 år, er det samme minimumstimetal, som gælder for købstadordnede skoler under den gældende ordning. Når tallet nu i forbindelse med forslaget om udvidelse af undervisningspligten fra 7 år til 8 år foreslås forhøjet med 1 200 timer til 7 680 timer, svarer dette til, at det minimale timetal for hver af de 3 hovedskoleklasser er foreslået fastsat til det samme timetal, som under den nuværende ordning gælder både for eksamensmellemskolen og for den eksamensfri mellemskole, nemlig 1 200.

I den gældende lovs § 20 er det endvidere fastsat, at det årlige timetal for hver af den landsbyordnede skoles 3 sidste årgange ikke må være under 960 timer. Dette foreslås nu ændret til, at det årlige timetal for hver af de 4 sidste årgange i udelte skoler på landet ikke må være under 1 200. Denne ændring medfører, når man ser bort fra den forøgelse, der følger af undervisningspligtens udvidelse med et år, ikke nogen ændring af det samlede minimale

timetal for de undervisningspligtige årgange, men den betyder en vis begrænsning i den for landsbyordnede skoler bestående mulighed for ved øget timetal for de 4 yngste årgange at sætte timetallet for de ældre årgange lavere end tilladt ved købstadordnede skoler (nemlig til 960 i stedet for 1 200). Efter den foreslåede ordning vil det minimale timetal både for skoler med 5-årig grundskole og 3-årig hovedskole og for udelte skoler på landet blive 2 880 for de 4 yngste årgange, svarende til 720 årlig, og 1 200 årlig for de 4 ældste årgange (5. grundskoleklasse og 1.—3. hovedskoleklasse og de til disse 4 klasser svarende trin i udelte skoler).

I den gældende lovs § 20, stk. 2 foreslås tallet „tre“ ændret til „fire“, således at det maksimale daglige timetal i det 8. skoleår normalt ikke kan overstige 6 klokketimer.

Med hensyn til, hvilke fag der skal undervises i i udelte skoler på landet, vil man efter den foreslåede ordning kunne henvise til reglerne i lovens §§ 17 og 19, således som disse foran er foreslået ændret. Reglen i den gældende lovs § 20, stk. 4, hvorefter der også i landsbyordnede skoler kan optages undervisning i småsløjd, sløjd, skolebade og skolehavegerning samt — i hovedskoleklasser med mindst 1 200 undervisningstimer årlig — i eet fremmedsprog, bliver herefter overflødig og foreslås følgelig ophævet.

Til § 18.

I den gældende lovs § 21 gives der visse nærmere regler om undervisningen i og tilskuddet til den fortsættelsesklasse, som ifølge gældende lovs § 2, stk. 2 kan knyttes til den landsbyordnede skole. Som anført foran i bemærkningerne til lovforslagets § 2 foreslås disse fortsættelsesklasser ophævet. I overensstemmelse hermed foreslås ligeledes gældende lovs § 21 ophævet.

Til § 19.

Ved lovforslagets § 19 foreslår man efter den gældende lovs § 22 indføjet et nyt af tre paragraffer — betegnet 22 a, b og c — bestående underafsnit om folkeskolens prøver, jfr. bemærkningerne foran ad lovforslagets § 11 angående lovens inddeling.

Som § 22 a har man først optaget nogle mere almindelige bestemmelser. Den første af disse, hvori det fastsættes, at skolekommissionen kan beslutte, at der skal gives hjemmene meddelelse om børnenes standpunkt, flid og opførsel, er enslydende med bestemmelsen i den gældende lovs § 13, stk. 3. I den næste almindelige bestemmelse fastsættes det, at når elever forlader en skole, skal skolen på deres forældres eller værges forlangende meddele dem vidnesbyrd om deres modenhed,

kundskaber og forhold i skolen. Denne bestemmelse hidrører fra almenskolelovens § 10, stk. 2, medens en tilsvarende bestemmelse ikke findes i den gældende folkeskolelov.

Som § 22 b har man optaget reglerne angående hovedskolens afgangsprøve, hovedskoleprøven, hvorved ifølge stk. 1 alle elever skal have adgang til at afslutte deres skolegang, hvad enten de har gået i en skole, der består af 5-årig grundskole og 3-årig hovedskole, eller de har gået i en udelt skole på landet.

De grundlæggende regler om hovedskoleprøvens omfang findes i stk. 2 (om hovedskoleprøven på den boglige linie) og stk. 3 (om hovedskoleprøven på praktiske linier). Som det vil ses, omfatter hovedskoleprøven på enhver linie skriftlig dansk og regning. Indenfor de skriftlige fag omfatter prøven endvidere på praktiske linier faget skrivning, idet oplysning om børnenes færdighed i dette elementære fag ofte vil være af betydning ved deres indtræden i erhvervslivet, og på den boglige linie må under skriftlig regning medtages matematik af hensyn til muligheden for en bedømmelse af deres egnethed for fortsat skolegang i realafdeling eller gymnasium. Med hensyn til mundtlige fag foreslås det, at hovedskoleprøven på praktiske linier skal omfatte et for vedkommende linie særegent mundtligt (eller praktisk) fag med adgang for de elever, der ønsker det, til også at aflægge tillægsprøve i et fremmesprog, og for den boglige linie foreslås det, at hovedskoleprøven skal omfatte 3 fag, hvoraf det ene skal være et fremmedsprog.

Man har gennem disse regler tilstræbt en så vidt muligt ensartet afslutning af hovedskolen, uanset hvilken linie det drejer sig om. De forholdsvis små forskelligheder, som man har fundet nødvendige, er begrundet i hensynene til den fortsatte uddannelse, som henholdsvis de praktiske linier og den boglige linie peger hen imod. For den boglige linies vedkommende er der i forhold til den nuværende eksamensmellemskoles afslutning tale om en meget væsentlig reduktion af eksamensprøget, hvilket man finder naturligt i betragtning af, at det drejer sig om en egentlig barneskole. For de praktiske liniers vedkommende må det, når man sammenligner med den nuværende hovedskole henholdsvis eksamensfri mellemskole, betragtes som noget nyt, at der gives elever, hvis forældre ønsker det, adgang til at afslutte deres skolegang med en prøve, for hvilken der udstedes bevis. Ved at fastlægge denne prøves omfang til helt elementære fag mener man imidlertid at imødekomme et væsentlig behov både fra elever og forældres side og fra erhvervenes side. Man anser derhos forslaget for nødvendigt

som led i bestræbelserne for at skabe den lige anseelse for hovedskolens forskellige linier, som det ikke er lykkedes at skabe for den eksamensfri mellemskole sammenlignet med eksamensmellemskolen.

Ifølge stk. 4 skal der for hovedskoleprøven udstedes bevis med angivelse af skolens bedømmelse af vedkommende elevs præstationer i de enkelte fag ved prøven og af hans arbejde i disse fag i årets løb. Bedømmelsen udtrykkes for hvert fag i ord, medens der ikke angives nogen gennemsnitskarakter eller hovedkarakter. Selv om den nuværende eksamensfri mellemskole ikke slutter med nogen eksamen, har der vist sig behov for udfærdigelse af et afgangsbrev fra denne skoleform. De nærmere regler herom er fastsat i undervisningsministeriets cirkulære af 23. juli 1942, hvori det udtales, at „Forsåvidt forældre til en elev, der har gennemgået den eksamensfri mellemskole, måtte ønske udstedt et vidnesbyrd for den pågældende elev, vil der efter skolekommissionens bestemmelse ved elevens udgang fra skolen kunne udfærdiges et sådant vidnesbyrd, der foruden en almindelig udtalelse om elevens standpunkt, flid og opførsel i skolen og en meddelelse om, hvilke fag undervisningen i den eksamensfri mellemskole har omfattet, kan indeholde en standpunktskarakter for hvert af fagene dansk, regning, skrivning og orden med skriftlige arbejder. Denne standpunktskarakter, der ikke må være resultatet af en prøve i faget, men skal gives som skolens almindelige bedømmelse af elevens standpunkt i dette, udtrykkes ved de almindelige karakterbetegnelser ug, mg, g, o. s. v. uden mellemkaraktererne. Der må ikke gives disse karakterer nogen talværdi, og der må ikke udregnes nogen hovedkarakter.“ I forhold til denne ordning betegner den nu foreslåede ordning kun noget nyt, forsåvidt angår adgangen til at deltage i en prøve i de elementære fag. Lærerforeningernes repræsentanter i udvalget har ønsket, at beviset for hovedskoleprøven ikke blot skal indeholde angivelse af skolens bedømmelse af vedkommende elevs præstationer i de enkelte fag ved prøven og af hans arbejde i disse fag i årets løb, men også årskarakterer herudover. Fra ministeriets side har man dog ment, at angivelse af bedømmelsen i det i lovforslaget nævnte omfang må være tilstrækkeligt til opfyldelse af bevisets formål, jfr. de indledende bemærkninger.

Endelig er der som stk. 5 optaget en bestemmelse om, at de nærmere regler om hovedskoleprøven fastsættes af ministeren.

Som § 22 c har man optaget reglerne om realeksamen. Disse regler svarer hovedsagelig til almenskolelovens regler om den nuværende realeksamen, men

ligesom der allerede efter de nuværende regler er hjemmel for, at eksamen ved mellemskoleeksamen kan bortfalde i et eller to mundtlige fag, og for, at eksamen ved studentereksamen bortfalder i tre eller fire af de mundtlige fag, jfr. kgl. anordning af 10. marts 1938 § 4, således har man nu også for realeksamens vedkommende foreslået en begrænsning af den mundtlige eksamen, således at denne kun kommer til at omfatte 5 af de fag, hvori der er undervist i realafdelingen. Endvidere har man i stk. 4 medtaget en regel om, at spørgsmålene ved de mundtlige prøver stilles af vedkommende lærere, men godkendes af censor. En tilsvarende regel er for lærerprøvens vedkommende indført ved bestemmelsen i § 13, stk. 1 i lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen. Endelig har man med hensyn til beviserne for realeksamen anført, at der på disse anføres årskarakterer samt karaktererne i de enkelte fag ved prøverne. Det er derimod ikke tanken, at der skal angives noget gennemsnit af karaktererne eller nogen hovedkarakter, idet man har ment, at alene karaktererne i de enkelte fag kan og bør være vejledende ved bedømmelsen af den enkelte elevs kvalifikationer i forskellige retninger, men skolerne må til internt brug kunne udregne karakterernes gennemsnit til afgørelse af, om den enkelte elev har bestået eksamen. De som stk. 8 og 9 optagne bestemmelser om kommunale og private skolars adgang til at afholde realeksamen og om privatisters adgang til at indstille sig til realeksamen svarer til de nugældende regler herom i almenskolelovens §§ 18 og 19.

Til § 20.

Af de herunder foreslåede ændringer i folkeskolelovens § 23, stk. 1 er den første af redaktionel karakter, medens den anden blot er en à jour-føring af henvisningen til lærerlønningenslov, idet lærerlønningenslov af 1931 er afløst af lærerlønningenslov af 1946.

Når man dernæst har foreslået bestemmelsen i folkeskolelovens § 23, stk. 2, 1. led ophævet, er grunden den, at bestemmelsen skønnes overflødig, idet det nu af lærerlønningenslov af 12. juli 1946 § 33 g) klart fremgår, at der også på landet kan ansættes timelærere, ligesom lærerlønningenslov indeholder de fornødne bestemmelser om timelæreres aflønning og tjenesteboligforhold. Og når man endvidere har foreslået den om faglærere i folkeskolelovens § 23, stk. 2 i f. fastsatte regel om, at disse lærere lønnes med en timebetaling, der fastsættes på skoleplanen, ophævet, skyldes dette, at det i lærerlønningenslov af 1946 § 33 g) i f. er bestemt,

at for faglærere (og vikarer) fastsætter undervisningsministeriet regler for vederlaget.

Folkeskolelovens § 23, stk. 3 er allerede ophævet ved lærerlønningslovens § 49, og når nu også stk. 4, der omhandler undervisning i skolekøkkengerning ved seminarierne, foreslås ophævet, er grunden hertil den, at de fornødne regler herom nu er optaget i lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen § 11.

Til § 21.

Ved lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen er den i lov nr. 55 af 30. marts 1892 med senere ændringer omhandlede forskolelærerindeuddannelse blevet afløst af en uddannelse for småbørnslærerinder. Samtidig er folkeskolelovens § 24, der fastsatte forskolelærerindernes anvendelsesområde, blevet ophævet, jfr. nævnte lov af 11. juni 1954 § 43, stk. 3 c. Endelig er det ved lovens § 5, stk. 2 fastsat, at seminarier for småbørnslærerinder uddanner lærere til de første fire årgange af den landsbyordnede folkeskole og til de yngste årgange af den købstadordnede folkeskole, hvorhos det i lovens § 5, stk. 3 er fastsat, at uddannelsen i kvindelig håndgerning og legemsøvelser for piger skal tage sigte på undervisning i hele folkeskolen.

Da man må finde det naturligt, at der i folkeskolelovens kapitel om lærerne også findes regler om, i hvilket omfang småbørnslærerinder må anvendes, foreslås der herom optaget en regel af samme indhold som de foran gengivne regler i loven om uddannelse af lærere til folkeskolen, og da der endnu i en lang årrække vil være lærerinder med den nu ophævede forskolelærerindeuddannelse, der må sidestilles med småbørnslærerinderne, har man ved affattelsen af reglen fundet det rigtigst også at nævne forskolelærerinderne udtrykkeligt i denne.

Den foreslåede bestemmelse giver således kun udtryk for den allerede gældende ordning. Dette gælder også med hensyn til forskolelærerindernes mulighed for at undervise i kvindelig husgerning. Denne mulighed var nævnt udtrykkeligt i den ved lov nr. 220 af 11. juni 1954 ophævede bestemmelse i folkeskolelovens § 24, men forskolelærerinderne kan naturligvis kun undervise i kvindelig husgerning, hvis de har den herfor fornødne uddannelse. Dette vil også være tilfældet i fremtiden og kræver ikke særlig hjemmel i nærværende bestemmelse, idet det allerede følger af hjemmelen til antagelse af faglærere.

Til § 22.

Ved den til gældende lovs § 27, stk. 1 foreslåede ændring af ordet „overlærere“ til „skoleinspektører,

viceinspektører“ føres loven à jour med lærerlønningsloven af 12. juli 1946.

Den foreslåede ophævelse af de i gældende lovs § 27, stk. 2 fastsatte regler angående fremgangsmåden ved ansættelse af lærere ved en kommunes eller et skoleforbunds samlede skolevæsen er en à jour-føring af folkeskoleloven med lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn, idet de omhandlede spørgsmål, der efter deres art henhører under tilsynsloven, nu fuldt ud er reguleret ved denne lovs § 7, stk. 1 og 3 samt § 13, stk. 1 b).

Til § 23.

Den her foreslåede ændring betegner en à jour-føring af folkeskoleloven med lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn, hvori det i § 8, stk. 2 og § 11, punkt 9) er fastsat, at skolekommissionen efter samråd med fælleslærerrådet udfærdiger et ordensreglement for kommunens skoler.

Til § 24.

Ved lovforslagets § 24 stilles der forslag om en ændret affattelse af folkeskolelovens § 29 angående opbygning af folkeskolen i København. Her er grundskolen allerede under den nuværende ordning 5-årig, og for grundskolens vedkommende betyder nærværende forslag således ikke nogen ændring af folkeskolens ordning i København. Bestemelsen svarer iøvrigt med de efter forholdene naturlige tilføjelser til de ved lovforslagets § 2 foreslåede regler om folkeskolens ordning udenfor København, hvorfor man kan henvise til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Som stk. 2 har man medtaget en regel om, at der for børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning, skal oprettes en særskilt undervisning (særklasser, tunghøreklasser o. lign.). En sådan regel findes allerede i den gældende lov (§ 2, stk. 5), for så vidt angår folkeskolen udenfor København. I lovens afsnit om folkeskolen i København findes bestemmelsen derimod ikke, men man har fundet det naturligt ved den nu givne lejlighed at foreslå reglen optaget her. Nogen ændring af de allerede bestående faktiske forhold ligger der ikke heri.

Det bemærkes endelig, at man ved affattelsen af bestemmelsen har udeladt bestemmelsen i gældende lovs § 29, stk. 2, hvorefter der skal være adgang for børn, der har de fornødne kundskaber og tilstrækkelig modenhed, til at gå ind i 1. klasse af mellem-skolen fra grundskolens 4. klasse. Denne regel kan have sin rimelige begrundelse under den nuværende ordning, hvor den 5-årige grundskole er en særordning for København og de købstadordnede skolevæsen, der ved bestemmelse på skoleplanen

er gået over til den københavnske ordning, medens grundskolen ellers er 4-årig, men med gennemførelsen af forslaget om, at grundskolen overalt skal være 5-årig, bortfalder begrundelsen for opretholdelse af den omhandlede regel, der iøvrigt ikke er vel forenelig med den foreslåede nye ordning af folkeskolen, hvor den 5-årige grundskole + den 3-årige hovedskole netop svarer til antallet af undervisningspligtige årgange.

Til § 25.

I den gældende lovs § 30, der her foreslås ophævet, er det fastsat, at den mellemskole, der leder til mellemskoleeksamen, giver mellemskoleundervisning efter lov af 24. april 1903 (almenskoleloven), og at der til denne afdeling kan være knyttet en realklasse, der forbereder til realeksamen efter nævnte lov. Det følger af de foreslåede ændringer af folkeskolens ordning, at denne bestemmelse må bortfalde.

Til § 26.

Man henviser til de foran anførte bemærkninger til lovforslagets § 3.

Til § 27.

Gældende lovs § 32, der her foreslås ophævet, indeholder i stk. 1 regler om undervisningen i den eksamensfrie mellemskole. De tilsvarende regler om undervisningen i hovedskolen foreslås ved nærværende lovforslags § 30 indføjet i lovens § 36 ved en henvisning til de om undervisningen i hovedskolen udenfor København i lovforslagets § 15 foreslåede bestemmelser.

I stk. 2 indeholder gældende lovs § 32 en bestemmelse om, at der til den eksamensfri mellemskole efter kommunalbestyrelsens bestemmelse kan knyttes kursus, der forbereder til almindelig forberedelseseksamen og — eventuelt i fællesskab med staten og een eller flere kommuner udenfor København — kursus, der forbereder til studentereksamen. I bemærkningerne til forslaget til den gældende lov, jfr. R.T. 1936—37, tillæg A. sp. 3071—74, er det om denne bestemmelse anført, at når den er optaget i afsnittet om København, betyder dette kun, at kursus som de nævnte her danner et naturligt supplement til det iøvrigt fuldt udbyggede skolevæsen, der rummer både mellemskolen med realklassen og gymnasiet, medens det ikke betyder, at en tilsvarende ordning ikke skulle kunne etableres uden for København. I den nuværende affattelse vil bestemmelsen ikke kunne opretholdes, idet den almindelige forberedelseseksamen ikke tænkes opretholdt under den i lovforslaget foreslåede skoleordning. Men man finder, at bestemmelsen i det hele i nogen grad falder uden for lovens

område, og den foreslås derfor ophævet. Dette vil i henhold til det anførte være uden betydning for opretholdelsen af det bestående Statens og hovedstadskommunernes kursus til studentereksamen, ligesom andre kursus til studentereksamen eller realeksamen for elever, der — f. eks. på grund af alder — ikke kan være skoleelever, også fremtidig må kunne findes både i og uden for København.

Til § 28.

Ligesom man i lovforslagets §§ 5 og 7 har foreslået bestemmelserne om gennemsyn hvert 10. år af skoleplaner og undervisningsplaner for kommuner udenfor København ophævet, foreslås her den tilsvarende bestemmelse om Københavns skoleplan og undervisningsplan ophævet.

Til § 29.

Ved denne bestemmelse har man først foreslået en ændret affattelse af gældende lovs § 35, stk. 3 om grundskolens undervisning, idet man har fundet det naturligt herom at henvide til de om undervisningen i grundskolen udenfor København i lovens § 17 fastsatte regler med den ved lovforslagets § 13 foreslåede tilføjelse.

Dernæst har man foreslået, at der i et nyt stk. 4 gives regler om fordelingen af børnene på hovedskolens forskellige linier, og at der i et nyt stk. 5 gives regler om adgangen til overflytning fra en af hovedskolens linier til en anden og om adgangen for kommunen til at oprette særlige et-årige klasser for elever, der efter at have gennemgået 3. hovedskoleklasse på de praktiske linier ønsker adgang til realafdelingen.

Disse bestemmelser svarer med de til københavnske forhold fornødne tilføjelser til de i lovforslagets § 8 optagne bestemmelser, hvorfor man i det hele kan henvide til foranstående bemærkninger hertil.

Til § 30.

Gældende lovs § 36, stk. 1, hvori ordene „den eksamensfri mellemskole“ foreslås ændret til „hovedskolen og realafdelingen“, indeholder reglerne om det minimale årlige timetal og den maksimale daglige undervisningstid. Bestemmelserne svarer til de for kommunerne udenfor København dels ifølge folkeskolelovens § 18 allerede gældende, dels i lovforslagets §§ 16 (om realafdelingen) og 17 (om udelte skoler på landet) foran foreslåede.

Gældende lovs § 36, stk. 2, der omhandler undervisningen i den eksamensfri mellemskole, foreslås erstattet af en bestemmelse, hvori der om undervisningen i hovedskolen og om optagelsen i og under-

visningen i realafdelingen henvises til de herom for folkeskolen udenfor København foreslåede regler.

Gældende lovs § 36, stk. 3 indeholder en regel om, at ved beregningen af statstilskud til Københavns kommunes skolevæsen medregnes til statens bidrag til lærerlønninger udenfor København det i lovens § 19, stk. 6 og § 21 omhandlede særlige bidrag til 4. eksamensfri mellemklasse og den fortsættelsesklasse, som ifølge gældende lovs § 2, stk. 2 kan knyttes til landsbyordnede skoler. Ved den foreslåede ændring af folkeskolens ordning mister denne tilskudsberegningsregel sin betydning og foreslås derfor ophævet.

Til § 31.

Ved den her foreslåede affattelse af lovens § 38 er bestemmelsen i gældende lovs § 38, stk. 1 om årsprøver udgået, således som det også er tilfældet for folkeskolen udenfor København, jfr. bemærkningerne foran til lovforslagets § 10.

Lovforslagets affattelse af § 38, stk. 1 er enslydende med bestemmelsen i gældende lovs § 38, stk. 2. Den foreslåede affattelse af lovens § 38, stk. 1 og 2 svarer iøvrigt til de bestemmelser, som ved lovforslagets § 19 er foreslået optaget som en ny § 22 a i afsnittet angående folkeskolen udenfor København.

Med hensyn til hovedskoleprøven og realeksamen har man anset det for tilstrækkeligt ved den foreslåede affattelse af § 38, stk. 3 og 4 at henvise til de herom for folkeskolen udenfor København foreslåede bestemmelser.

Man henviser i det hele til bemærkningerne til lovforslagets § 19.

Til § 32.

Den foreslåede ændring er af redaktionel art.

Til § 33.

I den gældende lov er der som afsnit IV, § 42, optaget en bestemmelse om, at kommunalbestyrelsen i kommuner, der har købstadordnede mellem-skoler, kan vedtage, at visse af de i lovens afsnit III (om folkeskolen i København) givne regler om grundskolen og mellemskolen skal være gældende for kommunens skolevæsen. Ved gennemførelsen af de i lovforslaget foreslåede regler om folkeskolens ordning vil denne bestemmelse miste sin betydning og foreslås følgelig ophævet.

Til § 34.

De gældende regler om undervisningspligtens indtræden og ophør findes i folkeskolelovens § 43, således som denne er ændret ved lov nr. 194 af 4. juni 1947. Reglerne går ud på, at undervisnings-

pligten indtræder ved skoleårets begyndelse for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 7 år, og ophører med udgangen af et skoleår for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 14 år. Det var derhos i lovens oprindelige affattelse fastsat, at et barn, der inden et skoleårs begyndelse var fyldt 6 år, på begæring af den for dets skolegang ansvarlige skulle optages i skolen, selv om det endnu ikke var undervisningspligtigt efter den foran angivne regel. Børn, der i henhold til denne regel blev optaget i skolen som 6-årige, var dog lige så vel som de børn, der først blev optaget i skolen ved undervisningspligtens indtræden, undergivet undervisningspligt indtil udgangen af det skoleår, hvori de fyldte 14 år. Undervisningspligten var således 8-årig for deres vedkommende. Endelig var der hjemmel for, at vedkommende skoledirektion respektive byråd kunne tillade, at børn, der var født i skoleårets første 3 måneder, med hensyn til undervisningspligtens indtræden og ophør blev stillet, som om de „var født før skoleårets begyndelse.“ Det vil sige, at sådanne børn, der ved et skoleårs begyndelse blot var 6 år og 9 måneder gamle, kunne optages i skolen på dette tidspunkt med den virkning, at de kun var undergivet undervisningspligten til udgangen af det skoleår, hvori de havde nået alderen 13 år og 9 måneder. For deres vedkommende var undervisningspligten således 7-årig.

Ved fornævnte lov af 4. juni 1947 blev den sidste regel ændret således, at den blev gældende generelt for hele landet. Vedkommende lokale myndigheder kunne således ikke længere hver for deres område selv bestemme, om reglen skulle gælde eller ikke. Med samtidig blev den hidtil generelt gældende regel om retten til at få et 6-årigt barn optaget i skolen på begæring af den for dets skolegang ansvarlige ændret således, at denne ret kun skulle gælde i de kommuner, hvor vedkommende kommunalbestyrelse havde truffet beslutning om, at retten skulle bestå som en for kommunens område almindeligt gældende regel.

Ved den nu foreslåede ændrede affattelse af bestemmelserne om undervisningspligten har man foreslået dennes varighed fastsat til 8 år for alle børn. Idet man herom skal henvise til de indledende bemærkninger til nærværende lovforslag, skal man her blot fremhæve, at man anser det for at være af meget væsentlig betydning for den foreslåede ændrede ordning af folkeskolen som helhed, at den foreslåede 5-årige grundskole + den 3-årige hovedskole, respektive den 8-årige udelte skole på landet, hvor der ikke er oprettet en klasse for hver årgang, netop svarer til den foreslåede 8-årige

F. t. l. om ændr. af l. om folkeskolen.

undervisningspligt, således at den nødvendige afrunding af undervisningen ikke som nu først finder sted i klasser for børn, der er ude over den undervisningspligtige alder. Det bemærkes endvidere påny, at indførelsen af det 8. skoleår er en forudsætning for Danmarks lærerforenings og de københavnske lærerforeningers tilslutning til den foreslåede ændring af folkeskolens ordning. Man har fra foreningernes side ikke villet indvende noget imod, at der under hensyn til den bestående lokale- og lærermangel fastsættes en passende frist, inden bestemmelsen om indførelse af det 8. skoleår træder i kraft, og man har i så henseende foreslået, at undervisningspligten dog til og med skoleåret 1964—65 fortsat skal ophøre med udgangen af et skoleår for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 14 år.

Den gældende bestemmelse om optagelse i skolen af børn, der fylder 7 år i skoleårets første 3 måneder foreslås ændret til en bestemmelse om, at et barn, der fylder 7 år i skoleårets første 6 måneder, skal optages i skolen, når dette forlanges af den for dets skolegang ansvarlige, og at det da med hensyn til undervisningspligtens indtræden og ophør stilles, som om det var fyldt 7 år før skoleårets begyndelse. Den gældende bestemmelse om kommunalbestyrelsernes adgang til som en almindelig gældende regel at beslutte, at et barn, der ved skoleårets begyndelse er fyldt 6 år, skal optages i skolen ved skoleårets begyndelse på begæring af den for dets skolegang ansvarlige, har man på den anden side foreslået ophævet.

Ved de foreslåede bestemmelser, set under eet, vil børn tidligst kunne optages i skolen fra begyndelsen af det skoleår, inden hvis begyndelse de har nået en alder af 6 år og 6 måneder (mod nu kun 6 år, hvis vedkommende kommunalbestyrelse har vedtaget en almindeligt gældende regel herom). Børn, der ved et skoleårs begyndelse er mindst 6½ år gamle, men som endnu ikke er fyldt 7 år, vil kunne vente et år, idet de først er undervisningspligtige fra begyndelsen af et skoleår, når de ved skoleårets begyndelse er fyldt 7 år. Aldersspredningen i et-årige klasser vil herved blive reduceret fra 2 år til 1½ år, og undervisningspligten vil for alle børn være 8 år, medens den nu er 7 år for børn, der ved optagelsen i skolen fra et skoleårs begyndelse har nået en alder af 6 år og 9 måneder, og 8 år for børn, der ved optagelsen i skolen fra et skoleårs begyndelse er mellem 6 år og 6 år og 9 måneder.

Den som stk. 3 optagne bestemmelse, der kun vil have betydning, indtil det 8. skoleår er trådt i kraft, svarer til den gældende bestemmelse i folkeskolelovens § 43, stk. 3.

Til § 35.

Den første af de herunder foreslåede ændringer er en følge af, at § 2 i lov nr. 675 af 22. december 1919 om tilskud af statskassen til Københavns kommunale skolevæsen samt til private ikke-eksamensberettigede skoler på landet er blevet ophævet ved lov nr. 416 af 12. juli 1946 om friskoler, om hjemmeundervisning samt om efterlønskassen for friskoler og efterskoler § 23, stk. 2, 1) og erstattet af regler i sidstnævnte lov.

Med hensyn til den anden af de foreslåede ændringer henvises til bemærkningen til lovforslagets § 39.

Til § 36.

Den foreslåede ændring er en à jour-føring med tilsynsloven af 12. april 1949.

Til § 37.

Den foreslåede ændring er af redaktionel art.

Til § 38.

De foreslåede ændringer er en følge af, at de tidligere forældreråd ved Københavns kommunes skoler ved lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn er afløst af skolenævn, der bl. a. fører tilsyn med, at de i skolen indskrevne børn følger undervisningen, og håndhæver lovgivningens bestemmelser til modarbejdelse af skoleforsømmelser.

Til § 39.

Ifølge folkeskolelovens § 50, stk. 1 inddeles en kommune som regel i skoledistrikter, der kan være større for hovedskoler og mellemskoler end for forskoler og grundskoler. Det fastsættes derhos, at det i så henseende skal tilstræbes, at børnene som regel i forskolen og grundskolen ikke får mere end 2½ km til skole og i hovedskolen og mellemskolen ikke mere end 3½ km.

Ved den foreslåede ændrede affattelse af denne bestemmelse har man dels foretaget de ændringer af redaktionel karakter, som følger af de foreslåede ændringer af de forskellige skoleafdelingers betegnelser, og dels har man tilstræbt en sådan affattelse, at der ikke skulle være tvivl om, at centralisering af en kommunes skolevæsen vil kunne finde sted fra et hvilket som helst klassetrin, jfr. herved bemærkningerne til lovforslagets § 2 om affattelsen af lovens § 2, stk. 5.

Med hensyn til reglerne angående skolevejens normale maksimale længde skal man iøvrigt henlede opmærksomheden på, at 8-mands udvalget har drøftet dette spørgsmål og er af den opfattelse, at de nuværende grænser bør forskydes i opadgående retning. Hvor børnene transporteres fra op-

samlingssteder, må afstandsbetingelserne angå afstanden fra det enkelte barns hjem til opsamlingsstedet.

Til § 40.

Den foreslåede ændring følger af, at de tidligere særregler om skolevæsenets ordning i de sønderjyske landsdele er bortfaldet ved lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn.

Til § 41.

Som følge af realafdelingens henlæggelse under folkeskolen foreslår man til de ifølge folkeskolelovens § 52, stk. 1 og 2 allerede gældende regler om børns fritagelse for kristendomsundervisning tilføjet en bestemmelse om, at elever i realafdelingen, der ikke tilhører folkekirken, skal fritages helt eller delvis for undervisning i religion, når deres forældre eller værger fremsætter forlangende derom. Den foreslåede regel er identisk med den for den nuværende realklasse i henhold til almenskolelovens § 7 gældende bestemmelse, og forslaget om optagelse af denne bestemmelse i folkeskoleloven betyder således en opretholdelse af den nuværende ordning.

Til § 42.

Folkeskolelovens § 53 indeholder reglerne om fastansatte læreres og biskolelæreres adgang til at blive fritaget for at undervise i kristendomskundskab. Man har fundet det naturligt, at denne bestemmelse i forbindelse med realafdelingens henlæggelse under folkeskolen udvides til at omfatte undervisning i religion i realafdelingen.

Med hensyn til forslaget om, at ordene „uden for de sønderjyske landsdele“ udgår, kan man henvise til bemærkningerne til lovforslagets § 39.

Til § 43.

Når man her foreslår, at bestemmelsen i folkeskolelovens § 56, stk. 1 om, at planer og tegninger til gymnastiksale skal forelægges undervisningsministeriet til godkendelse, ophævet, skyldes dette, at godkendelse af planer og overslag vedrørende opførelse bl. a. af gymnastiksale ved lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn er henlagt til skoledirektionen for landkommunernes vedkommende og til kommunalbestyrelsen for købstadkommunernes vedkommende, jfr. lovens § 19, stk. 2 og § 24, stk. 2, 2).

I folkeskolelovens § 56, stk. 2 er der fastsat en regel om børnenes omklædning til undervisningen i gymnastik. Den foreslåede ændring af denne bestemmelse er af redaktionel karakter.

Til § 44.

Folkeskolelovens § 59, stk. 4 lyder således: „Er der til kommunens skolevæsen knyttet skolelægeordning, skoletandpleje, skolebespisning eller skolebadning, optages de nærmere bestemmelser herom på skoleplanen.“ Begrundelsen for den foreslåede ændring af denne bestemmelse er, at skolelægeordning er blevet obligatorisk ved lov nr. 413 af 12. juli 1946 om skolelæger.

Til § 45.

Man henviser til bemærkningerne til lovforslagets § 39.

Til § 46.

Den bestemmelse, som her foreslås ændret, indeholder hjemmelen for, at der under nærmere angivne betingelser kan ydes forrentnings- og afbetalingstilskud fra staten til opførelse af forsamlingsaal ved skoler, der indrettes til samlingssted for ungdommen. Den foreslåede ændring er en følge af, at lov nr. 312 af 4. juli 1942 om ungdomsskoler for den ufaglærte ungdom er afløst af lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m. v.

Til § 47.

Ved lov nr. 263 af 27. maj 1950 blev der som et nyt led indføjet en sålydende bestemmelse i folkeskolelovens § 64, stk. 2: „Undervisningsministeren er bemyndiget til for kommuner, der ønsker at iværksætte et forsøgsarbejde indenfor folkeskolen, at godkende sådanne hertil sigtende afvigelser fra de i denne lovs afsnit II og III, jfr. afsnit IV, indeholdte bestemmelser angående folkeskolens ordning og undervisningens ordning og omfang, som vil være forenelige med fastholdelsen af folkeskolens mål.“

Ved samme lovs § 4 blev der givet en sålydende bestemmelse: „Undervisningsministeren bemyndiges endvidere til i forsøgsøjemed at tillade, at bestemmelserne om mellemskolen i lov nr. 62 af 24. april 1903 om højere almenskoler m. v. fraviges i det omfang, hvori det kan ske uden tilsidesættelse af de mellemskolen ved nævnte lovs §§ 2 og 3, jfr. § 11, pålagte opgaver, herunder i forhold til realklassen og gymnaset.“

Endelig blev undervisningsministeren ved lov nr. 219 af 7. juni 1952 om midlertidig ændring af almenskoleloven bemyndiget til for højere almenskoler, som måtte ønske at iværksætte et forsøgsarbejde i de 3 eet-årige gymnasielklasser eller i den eet-årige realklasse, at godkende sådanne hertil sigtende afvigelser fra de i almenskoleloven indeholdte bestemmelser angående undervisningens

ordning, som ikke har til følge, at elevernes mulighed for at gøre brug af deres skoleuddannelse som grundlag for videregående studier eller for rettigheder i anden henseende forringes.

Selv om gennemførelsen af den i nærværende lovforslag foreslåede ændrede ordning af folkeskolen, herunder særlig hovedskolens liniedeling, formentlig vil betyde en væsentlig mindskelse af behovet for forsøgsarbejde, der forudsætter afvigelser fra de foreslåede rammer, har man anset det for rigtigst, at der i loven fortsat findes hjemmel for, at sådant forsøgsarbejde kan finde sted med undervisningsministerens tilladelse. Ved affattelsen af den foreslåede bestemmelse herom har man holdt sig til de allerede gældende bestemmelser, således at den ændrede affattelse alene er udtryk for en tilpasning af de gældende bestemmelser til den foreslåede ændring af folkeskolens opbygning, herunder henlæggelsen af den foreslåede 2-årige realafdeling under folkeskolen.

Til § 48.

Lovforslagets § 48 indeholder i stk. 1 ikrafttrædelsesreglerne, og det foreslås, at den på en 5-årig grundskole hvilende 1. hovedskoleklasse og det tilsvarende trin i udelte skoler på landet senest skal oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1958—59. Når man ikke har ment at kunne foreslå et tidligere ikrafttrædelsestidspunkt, beror dette på, at der, når først lovforslaget måtte være vedtaget, må udarbejdes undervisningsplaner og læseplaner for hovedskolen, et arbejde, der vil være af betydeligt omfang og ikke vil kunne gøres på ganske kort tid. Også i andre henseender må der kræves nogen tid til at forberede overgangen til den foreslåede nyordning. For de kommuner, hvor grundskolen nu er 4-årig, må 4. grundskoleklasse i skoleåret 1957—58 oprykkes som 5. grundskoleklasse i 1958—59, således at 1. hovedskoleklasse senest oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1959—60.

Den foreslåede ikrafttrædelsesregel vil betyde, at 1. klasse af den nuværende eksamensfri mellemskole og 1. klasse af den nuværende eksamensmellemskole sidste gang vil kunne oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1957—58.

De mellemskoleklasser, der bliver oprettet efter de nuværende regler, føres igennem efter den nuværende ordning, således at mellemskoleeksamen efter lov nr. 62 af 24. april 1903 om højere almen-

skoler sidste gang afholdes ved udgangen af skoleåret 1960—61. Tilsvarende vil realeksamen efter almenskoleloven sidste gang kunne afholdes ved udgangen af skoleåret 1961—62.

Ganske tilsvarende virkninger vil ikrafttrædelsesbestemmelsen få med hensyn til sidste oprettelse af 1. realklasse og sidste dimission fra skoler, der gennem 4 eller 5 realklasser dimitterer til almindelig forberedelseksamen.

Når 1. hovedskoleklasse senest skal oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1958—59, henholdsvis 1959—60, vil dette medføre, at 1. klasse af den 2-årige realafdeling, der efter den foreslåede nyordning vil kunne knyttes til den 8-årige folkeskole, senest fra begyndelsen af skoleåret 1961—62, henholdsvis 1962—63, skal træde i stedet for 4. eksamensmellemskoleklasse efter den nuværende ordning. Hvor forholdene måtte tillade det, vil den nye 2-årige realafdeling kunne tænkes indført tidligere ved bestemmelse på skoleplanen.

Da den foreslåede 2-årige realafdeling skal hvile på den 8-årige folkeskole, og da den i lovforslagets § 34 foreslåede affattelse af lovens § 43 betyder, at det 8. skoleår først bliver obligatorisk for børnene fra begyndelsen af skoleåret 1965—66, har man fundet det rimeligt at foreslå, at de til den nuværende 7-årige landsbyordnede skole knyttede kursus til den almindelige forberedelseksamen og den i samme bestemmelse omhandlede fortsættelsesklasse fortsat skal kunne påbegyndes, indtil det 8. skoleår bliver obligatorisk. Indtil da vil kommunerne nemlig kun have pligt til at indrette undervisning for 8. årgang af de undervisningspligtige børn, når der melder sig mindst 10 elever til denne undervisning, og hvor dette ikke bliver tilfældet, vil de børn, der ønsker at afslutte deres skolegang med en rettig-hedsgivende eksamen, ikke uden videre kunne optages i en 2-årig realafdeling efter den nye ordning. Sådanne steder vil der derfor være behov for i den omhandlede overgangsperiode at opretholde de omhandlede kursus til almindelig forberedelseksamen.

Lovforslagets § 48, stk. 2 indeholder en bemyndigelse for undervisningsministeren til at fastsætte de nærmere ikrafttrædelses- og overgangsregler samt til at lade folkeskoleloven af 1937 optrykke og bekendtgøre med de ændringer og tilføjelser, der dels allerede er foretaget ved de i lovforslagets indledning nævnte love, dels vil blive foretaget ved gennemførelsen af nærværende lovforslag.

Bilag 1.

Redegørelse fra udvalget vedrørende hovedskolen med særligt henblik på de praktiske linier.

Udvalgets kommissorium omfattede egentlig kun de praktiske linier, men for at belyse, hvordan problemerne evt. kan løses ved de mindre skoler, hvor der ikke er børn nok til en hovedskole med 1-årige klasser, eller hvor der kun er mulighed for at danne en sådan hovedskolelinie, har det imidlertid været nødvendigt — for disse skoleformers vedkommende — at drage også den teoretiske linie ind i arbejdet.

Som grundlag for udvalgets arbejde er anvendt:

1. Betænkning fra fællesudvalget vedrørende den eksamensfri skole og landsby-skolen,
2. Forslag til liniedeling i hovedskolen (bearbejdet af førstelærer Strange Nielsen, Benløse), og
3. Det af udvalget vedrørende hovedskolens teoretiske linie udarbejdede forslag.

Da skolens (skolevæsenets) børnetal er bestemmende for, i hvor høj grad en liniedeling kan foretages, falder udvalgets arbejde, som det fremgår af redegørelsen, i flere afdelinger:

I. *Den købstadordnede skole* (med undtagelse af de skoler inden for denne gruppe, der ikke har tilstrækkelig mange børn til mindst to hovedskolelinier, en praktisk og en teoretisk). Børnetallet i disse skoler må antagelig være på ca. 300—350 børn. Denne skoleforms opbygning skulle ikke byde på større vanskeligheder. Den teoretiske linies time- og læseplan må selvfølgelig være den samme som den af udvalget vedrørende denne linie foreslåede. Den (de) praktiske linier må i alt væsentligt blive som angivet i fællesudvalgets betænkning. Da udvalget imidlertid under forhandlingerne med direktør Haugsted har fået forståelse af, at det ville være af stor værdi, om

drengene fik en nogenlunde grundig undervisning i naturlære (fysik, evt. med fysiksløjd) vil det sikkert være rigtigt at tage dette fag ud af gruppen: mundtlige fag, og lade det indgå som selvstændigt fag med 2 timer i drengenes timeplan i første hovedskoleklasse. Dette bør næppe ske ved en nedsettelse af timetallet i mundtlige fag, men ved at tage drengenes ene skrivetime og ved at forhøje deres ugentlige timetal med een, hvorved de får samme antal timer som pigerne.

Der kan imod det her foreslåede indvendes, at pigerne slet ikke får naturlære. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at det rent praktiske kendskab til faget må kunne gives i forbindelse med undervisningen i husgerning.

Herefter kan følgende udkast til timeplan for 1. hovedskoleklasse fremsættes:

	Drenges timer	Piger timer
Skriftlig dansk.....	3	3
Regning.....	4	4
Skrivning.....	1	1
Kristendomsundervisning....	2	2
Gymnastik og idræt.....	4	3
Sang.....	1	1
Mundtlige fag (historie, samfundslære, geografi, sundheds-lære, naturhistorie, mundtlig dansk).....	8	8
Fysik.....	2	0
Husgerning.....	0	3
Sløjd.....	4	0
Håndarbejde.....	0	4
Tegning.....	2	2
Engelsk.....	5	5
	36	36

For anden og tredje hovedskoleklassens vedkommende må fællesudvalgets betænk-

ning ligeledes danne grundlaget for timeplanerne. Dog finder udvalget, at geografi også bør medtages bl. fællesfagene i de to sidste hovedskoleår, idet den stadige øgede *kontakt med omverdenen* — både turist- og erhvervs-mæssigt — gør det ønskeligt, at eleverne får større kendskab til denne. De nedenfor anførte timeplaner for fællesfagene i 2. og 3. hovedskoleklasse afviger derfor kun fra fællesudvalgets ved, at timetallet i „mundtlige fag“ i 3. klasse er øget med een.

Fællesfagene.

	For drenge og piger i	
	anden kl. timer	tredie kl. timer
Skriftlig dansk, herunder udfyldning af blanketter.....	3	3
Regning	4	3
Skrivning	1	0
Kristendomsundervisning (kirkehistorie)	2	2
Gymnastik og idræt	4	4
Sang	1	0
Mundtlige fag (historie, specielt samfundslære, samfundskundskab, sundheds-lære, geografi, mdl. dansk)	8	8
	<u>23</u>	<u>20</u>

For liniefagene 10 timer (efter fællesudvalgets terminologi: de valgfrie grupper) kan der ikke angives faste timeplaner, men kun henvises til de i fællesudvalgets betænkning foreslåede eksempler, idet de lokale forhold af undervisnings- og erhvervsmæssig art må være bestemmende for, hvilke linier der oprettes.

Med hensyn til de frivillige fag (henholdsvis 3 og 6 timer) må der også henvises til betænkningens eksempler.

For de større skolevæsener, hvor børnetallet er så stort, at der — foruden det nødvendige antal teoretiske linier — kan dannes tre praktiske linier, kan følgende timeplaner fra det københavnske fm-udvalgs betænkning måske have interesse:

Skitse til timeplaner.

	drenge	piger
1. hovedskoleklasse.		
Kristendomskundskab	2	2
Dansk m. historie, geografi, naturhistorie og erhvervsorientering	11	11

	drenge	piger
Fysik m. fysiksløjd	3	0
Engelsk	5	5
Sang	1	1
Regning	5	5
Tegning	2	2
Gymnastik	3	3
Sløjd	4	0
Husgerning	0	3
Håndarbejde	0	4
	<u>36</u>	<u>36</u>

2. hovedskoleklasse.

		drenge og piger	
Kristendomskundskab		1	
Dansk m. m.		10	
Gymnastik		3	
Tegning/sang		4	
		<u>18</u>	
Håndværk og teknik			Husholdning
Regning	5	Regning	5
Fysik m. fysiksløjd	4	Håndarbejde	5
Sløjd	4	Husgerning	5
Husgerning	2	Til disposition	3
Til disposition	3		
	<u>18</u>		<u>18</u>

Handel og kontor.

Regning m. alm. bogføring	6
Sprog	4
Maskinskrivning	2
Husgerning (sløjd)	2
Håndarbejde (husgerning)	2
Til disposition	2
	<u>18</u>

3. hovedskoleklasse.

	drenge og piger
Kristendomskundskab	1
Dansk m. erhvervsorientering, erhvervsgeografi og samtidskundskab	8
Gymnastik	4
Tegning/sang	3
	<u>16</u>

Håndværk og teknik.		Husholdning	
Regning.....	5	Regning.....	5
Fysik m. fysik- sløjd og kemi.	4	Håndarbejde....	6
Geometrisk teg- ning.....	2	Husgerning.....	5
Sløjd.....	5	Til disposition..	4
Til disposition..	4		
	<u>20</u>		<u>20</u>
Handel og kontor.			
Regning.....	5		
Sprog.....	4		
Maskinskrivning og bogføring..	5		
Varekundskab ..	2		
Til disposition..	4		
	<u>20</u>		

II. *Landsbyskolen og de små købstadordnede skoler.* Denne gruppe omfatter a) skoler, der kun har børn til een hovedskole-

linie med 1-årige klasser, og b) skoler, der end ikke er i stand til at danne 1-årige klasser i hovedskolen.

En fuldstændig løsning af problemerne for disse skoler kan kun opnås ved skoleforbund, omfattende hovedskoler med så mange børn, at der ved forbundsskolen kan gennemføres en deling af børnene til en eller flere teoretiske og praktiske linier. Hvor dette er muligt, bliver timeplanerne ganske naturligt som omtalt i afsnit I.

Hvor dette derimod ikke er gennemført, rejser spørgsmålet sig, om det er muligt inden for samme klasse at skabe både en praktisk og en teoretisk linie mod fælles undervisning i en del af fagene og med en deling af børnene i andre fag, således at der — med al mulig hensyntagen til børnene på den praktiske linie — skabes mulighed for, at børnene på den teoretiske linie vil kunne følge en fortsat undervisning på reallinien og i gymnasiet.

Timeplan.

	I		II				III					
	P		T		P		T		P		T	
	dr.	pi.	dr.	pi.	dr.	pi.	dr.	pi.	dr.	pi.	dr.	pi.
Skriftlig dansk.....	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Regning og matematik.....	4	4	4	4	5	5	5	5	3	3	7	7
Skrivning.....	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Kristendomsundervisning.....	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Gymnastik og idræt.....	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Sang.....	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Mundtlig fag.....	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Fysik.....	2	2	2	2	0	0	2	2	0	0	2	2
Husgerning.....	3	3	3	3	0	5	0	0	0	5	0	0
Sløjd (med husflid, havebrug, material- lære, fysiksløjd, besøg i virksomheder o. lign.).....	3	0	3	0	8	0	3	0	8	0	2	0
Håndarbejde.....	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0	2
Tegning.....	1	1	1	1	2 ¹⁾	2 ¹⁾	0	0	2 ¹⁾	2 ¹⁾	0	0
Engelsk.....	5	5	5	5	0	0	3	3	0	0	4	4
Tysk.....	0	0	0	0	0	0	5	5	0	0	4	4
Maskinskrivning.....	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2
Frivillige fag.....	0	0	0	0	3	3	0	0	6	6	0	0
	<u>36</u>	<u>36</u>	<u>36</u>	<u>36</u>	<u>36</u>	<u>36</u>	<u>36</u>	<u>36</u>	<u>36</u>	<u>36</u>	<u>36</u>	<u>36</u>

1) Fri tegning for drenge og piger, geometrisk tegning for drenge, mønster og dekoration for piger.

I de 2-, 3- og 4-klassedelte skoler er liniedeling ikke mulig. Ønsker man i kommuner med disse skoleformer liniedeling, må der

ske en fuldstændig ændring af skolevæsenet ved etablering af enten centralskole eller en skoleforbundsskole.

For at løse problemet ad denne vej kræves under alle omstændigheder en 5—7-klasset skole, hvor muligheden for at danne 1-årige hovedskoleklasser er til stede. For den 5-klasede skole bliver ordningen meget dyr, idet den kræver 6 lærere, og i den 6 og 7-klasede skole må der regnes med faste overtimer. En nøjagtig beregning af antallet af lærertimer kan imidlertid ikke foretages, før man har taget stilling til spørgsmålet om timerreduktion for undervisning i hovedskolen.

Den 5—7-klasede skole.

Foranstående udkast til timeplan for hovedskolen i en 5—7-klasset skole med delvis fællesundervisning på praktisk og teoretisk linie er udarbejdet på grundlag af fællesudvalgets betænkning og Strange Nielsens redegørelse. Desuden er der taget hensyn til det forslag, der foreligger fra udvalget angående den teoretiske linie.

Bilag 2.

Forslag til linie-delning af hovedskolen i landsbyskolen og de mindre købstadordnede skoler.

Hvis den af undervisningsminister Bomholt foreslåede skolestruktur — 5-årig grundskole + 3-årig hovedskole — skal kunne bringe balance og tryghed for den danske folkeskole, er det nødvendigt, at alle børn i by og på land får lige muligheder. Dette kunne bedst ske, om det overalt var muligt at undervise efter samme plan. De mange mindre og helt små landsbyskoler, hvor flere årgange undervises i samme klasse, gør dette vanskeligt. Alligevel vil det være både muligt og forsvarligt i store træk at skabe ligelighed for alle købstadskoler og landsbyskoler helt ned til de 5-klasedelte.

I de store kommuner vil det være muligt at dele hovedskolen i en teoretisk og flere praktiske linier. For de mindre købstadskoler og de store landsbyskoler kan der kun blive tale om en praktisk og en teoretisk linie. Resten af de 5—7 klasedelte landsby- og købstadordnede skoler, hvor børnetallet er for lille til liniedeling, kan ordnes med en praktisk linie med mulighed for overgang til teoretisk linie andetsteds eller fortsættelse i realskole. De 5-klasedelte skoler kan komme med her, idet disse er de mindste skoler, i hvilke det er muligt at lave 1-årige klasser i hovedskolen. Grundskolen må her være 3-klasedelt med 1. årgang i 1. klasse, 2.—3. årgang i 2. klasse og 4.—5. årgang i 3. klasse.

1—4 klasedelte skoler må med deres ringe børnetal ordnes som af fællesudvalget foreslået (bilag 5) og iøvrigt ved skoleforbund give eleverne mulighed for overgang til teoretisk linie. Denne overgang bør helst ske efter 6. skoleår, senest efter 7. skoleår, efter hvilket tidspunkt almindeligvis alle elever forlader 1—4 klasedelte skoler for at gøre hovedskolen færdig i forbundsskolen. Alle kommuner, der på grund af lavt børnetal er ude af stand til at give eleverne afsluttende skolegang i hovedskolen, skal ved

skoleforbund give kommunens børn adgang til sådan undervisning.

For at få et indtryk af, hvad der er muligt og forsvarligt, pædagogisk og økonomisk, vil det være praktisk at se på landsbyskolernes børnetal. Man bør derfor fremskaffe en oversigt over maksimums-, minimums- og gennemsnitselevtal for 7, 6, 5 og 4-klasedelte landsbyskoler. En sådan statistik findes f. eks. for Sorø amt i den af amtsskolekonsulent Otto Jensen udarbejdede „Beretning om skolevæsenet i landkommunerne i Sorø amtsrådsreds 1953“. Når man medregner kommuner, hvor der for tiden finder nybygninger og udvidelser sted, ses det, at der i amtet findes 28 fireklassede skoler med ialt 1 944 børn eller 69 pr. skole i gennemsnit. Altså ca. 10 elever pr. årgang og for spinkelt et grundlag for liniedeling; til gengæld tilstrækkeligt lille til, at læreren kan gennemføre fællesudvalgets plan for 1—4 klasedelte skoler (bilag 5). I Sorø amt findes videre 8 femklassede skoler med 800 elever, eller 100 pr. skole og 14 pr. årgang. 12 seksklassede skoler med 1 537 elever, eller 128 pr. skole og 18 pr. årgang. 9 syvklassede skoler med 1 714 elever, eller 190 elever pr. skole og 27 pr. årgang.

Tallene for 5—7 klasedelte skoler viser, at det i alle tilfælde lader sig gøre at ordne hovedskolen med 3 et-årige klasser og en linie + frivillig sprog- og matematikundervisning, så overgang til realskole og gymnasium kan blive mulig. Det vil altså sige, at alle skoler helt ned til de 5-klasedelte landsbyskoler kan blive skole-enheder med afsluttende undervisning i hovedskolen og hovedskoleeksamen. For skoler, der kun har praktisk linie, skal elever, der frivilligt har fået suppleret deres undervisning med sprog og matematik, stilles lige med eleverne, der har gennemgået den teoretiske linie med hensyn til videregående læsning. Derfor må

man ved skolevæsenets udbygning stræbe efter, at så få skole-enheder som muligt bliver mindre end 5-klassedelte. De største 7-klassedelte skoler vil have mulighed for etablering af både praktisk og teoretisk linie.

I sin redegørelse på rundbordskonferencen omtalte undervisningsministeren fordelingen af børn på mellemkolen og eksamensfri mellemkole. Ministeren nævnte forskellige eksempler og oplyste, at den gennemsnitlige procentdel af eleverne, som søgte eksamensmellemkolen varierede fra 40 pct. i Aarhus til 60 pct. i Ringsted og 73 pct. i Gentofte. Hvis man sammenholder disse procenter med Borup, Herfølge og Viskinge-Aunss centralskoler på Sjælland, hvor gennemsnitsprocenterne er 37, 39,6 og 38,5 med stigende tendens, fordi landkommunerne i stedse større omfang sætter børnene i eksamensskolen, vil det måske ikke være helt ved siden af at standse ved 42 pct. Tilvejebringelse af et større materiale af denne art for landsbyområder vil, når man tager tendensen i de sidste årgange i betragtning, give et mere pålideligt billede.

Ud fra 42 pct. vil det være forsvarligt at lade skoler med 200 elever etablere to linier i hovedskolen — en praktisk og en teoretisk. 200 elever (7 årgange) giver i gennemsnit 28,6 elev på hver årgang. 42 pct. heraf giver 12 elever til den teoretiske linie og 16—17 til den praktiske. Hvor midlertidig nedgang i elevtallet gør sig gældende, eller geografiske forhold taler derfor, skal der kunne dispenseres fra 12 elever på en linie.

Af den vedlagte plan for timerne ved hovedskolens liniedeling fremgår det, at store landsbyskoler med 2 linier først deler eleverne efter 6. skoleår. Det må endvidere tages i betragtning, at der for fællesfagene vedkommende finder samlæsning sted for de to linier i hovedskolens 2. og 3. klasse med henholdsvis 23 og 18 timer. Hertil kommer, at de specielle drenge- og pigefag (sløjd, gymnastik, husgerning o. s. v.) lægges således, at 2.—3. hovedskoleklassens drenge, henholdsvis piger, undervises sammen.

Til den skitserede timeplan for hovedskolens liniedeling kan iøvrigt bemærkes: I 1. hovedskoleklasse undervises drengene også i husgerning, fordi det i vort moderne samfund, hvor både mand og hustru ofte arbej-

der ude, er almindeligt, at de også hjælpes ad med det huslige arbejde.

I landsbyskoler uden teoretisk linie arrangeres den frivillige undervisning i sprog og matematik således, at der i 2. hovedskoleklasse bliver 8 timer tilovers og i 3. hovedskoleklasse 10 timer. Disse timer kan indvindes ved, at de pågældende elever undværer enkelte timer i praktisk prægede fag samt i 3. hovedskoleklasse endvidere i praktisk arbejde. De timer, der endnu måtte mangle, læses i tillæg til det normerede timetal.

Kristendomsundervisningens 2 ugentlige timer lægges samlet og besørages i 2.—3. hovedskoleklasse af stedets præst som konfirmationsforberedelse. Måske bør det overvejes at flytte konfirmationen til 15-års alderen. Herved får folkekirken en enestående mulighed for at bevare og øge kontakten med de unge og holde dem fast i levende interesse for et rigt kristenliv. En sådan ordning af kristendomsundervisningen vil mange steder afbøde overtimer.

I faget „Information“ undervises i *radio*, hvordan man studerer programmerne og planlægger, hvad man kunne tænke sig at aflytte; i gode lyttevener; i udenlandske stationers beliggenhed på skalaen og i atlasset. Radioens fysik gennemgås (modtagerens bygning, sendestation, bølgelængder m. m.). Skoleradioen benyttes. Besøg hos eller af radiotekniker. *Telefon*. Eleverne oplæres i at omgås en telefon. I et skolelokale opstilles apparater til praktisk indøvning af telefoning (telefonkultur). Telefonens mange anvendelser gennemgås. Fagbog og navnebog er håndbøger. Telefonens fysik, eventuelt med besøg af telefonmontør. Besøg aflægges på centralen. *Film*. Det drejer sig om at lære børnene at skelne mellem gode og dårlige film, idet filmens dragende magt og store indflydelse på de unge må erkendes. Med skolens gengiver demonstreres eksempler på gode og dårlige film. Det set drøftes med eleverne, og filmens virkemidler og disses teknik forklares. Filmsoptagelse og indspilning (måske besøg i atelier). Programmer og annoncer studeres. Filmgengiverens fysik. Besøg i biografens operatørrum. *Aviser*. Børnene lærer at læse avis. Der kan stilles opgaver i forbindelse med denne læsning. Besøg af en „bladmand“ eller besøg på redaktion og trykkeri. Måske abonnerer skolelæsestuen på dagblade. *Reklame*. Hver dag

møder vi en mangfoldighed af reklame. Børnene orienteres om reklameformer og reklamens magt, og de opøves i at vurdere reklame. Tør man vove at benytte reklame-materiale i undervisningen? Kundekultur. Udfyldning af blanketter.

Faget „Teknik“ står også i nøje forbindelse med det praktiske liv. Her gennemgås maskiner, redskaber, værktøj og transportmidler, samfærdsel og færdselslære. I tilslutning hertil aflægges besøg i landbrugsbedrifter, maskinstationer, håndværks- og industriforetagender, mejerier, slagterier, frysehuse o. s. v.

„Praktisk arbejde“ er tænkt som et overgangsled til erhvervslivet. Fagene „Information“ og „Teknik“ skal i hovedskolens 2. klasse give eleverne forudsætning for deltagelse i „praktisk arbejde“. De 6 eventuelt

8 timer, der er afsat hertil, udgør en samlet dag. Fredagen må anses for den bedste dag, idet mange virksomheder har ekstra travlt denne dag og nok kan bruge en hjælper mere. Man tænker sig, at skolen træffer aftale med egnede virksomheder og bedrifter indenfor landbrug, håndværk, handel, husgerning, kontor, fiskeri o. s. v. Eleverne skal i størst muligt omfang kunne vælge branche. Indenfor emnet produktionslære tænkes etableret samarbejde med den stedlige erhvervsvejleder om elevernes muligheder (psykoteknisk prøve). Spørgsmålet om et eventuelt beskedent vederlag for det udførte praktiske arbejde må afklares. I høsten og roetiden samt i juletravlheden kan „praktisk arbejde“ eventuelt øges i og vel navnlig efter skoletiden.

I sundhedslære med samarittergerning

Hovedskolen.

Fag:	1. klasse				2. klasse				3. klasse				Lærertimer købstad land	
	prakt.		teor.		prakt.		teor.		prakt.		teor.			
	d.	p.	d.	p.	d.	p.	d.	p.	d.	p.	d.	p.		
Kristendom	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	12	6
Dansk, skriftlig	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	18	9
Skrivning	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	4	2
Regning—matematik	4	4	4	4	5	5	5	5	3	3	6	6	27	15
Mundtlige fag	8	8	8	8	8	8	8	8	7	7	7	7	46	23
Sang	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	4	2
Tegning	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
Engelsk	5	5	5	5	—	—	3	3	—	—	3	3	16	11
Tysk	—	—	—	—	—	—	5	5	—	—	4	4	9	9
Sløjd, husfid, havebrug	4	—	4	—	6	—	2	—	4	—	2	—	14	10
Håndgerning	—	4	—	4	—	3	—	2	—	3	—	2	10	7
Husgerning	3	3	3	3	—	5	—	—	—	5	—	—	16	11
Gymnastik — idræt	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	18	12
Information	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	2	2
Teknik-produktions- og erhvervs-lære	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	4	4
Sundhedslære med samarittergerning	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	4	2
Maskinskrivning	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	1
Kammeratskabstime	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	1
Praktisk arbejde	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	—	—	—	—
	35	35	35	35	33	33	33	33	34	36	34	34	210	128
Beregnet timerreduktion for sløjd og husgerning, men ikke for andre fag													11	7
Lærertimer													221	235

Da der i lærertimerne er medregnet sprog- og matematikundervisning, bliver disse timer disponible til frivillig undervisning i disse fag i skoler, hvor der ingen teoretisk linie er.

vil det være naturligt, at skolelægen medvirker.

Kammeratskabstimen er tænkt som en time, hvor eleverne vælger elevråd og fastsætter regler derfor. Måske vil vejledning i foreningsarbejde være på sin plads her. Løvrigt anvendes timen efter elevernes egne forslag, og læreren er deres hjælper og rådgiver.

Gennemførelsen af planerne vil adskillige steder føre med sig, at det bliver nødvendigt at normere faste overtimer. Det bør derfor overvejes, om ikke overtimebetalingen bør være refusionsberettiget.

Til landsbyskoler, hvor der på grund af forholdsvis ringe børnetal bliver temmelig store udgifter pr. undervist barn, ydes dækning for den del af udgiften, der overstiger den tilskudsberettigede gennemsnitsudgift pr. barn, for tiden 300 kr., af den fælleskommunale udligningsfond.

Hvis de nuværende skoletyper af landsbyordnede skoler omregnes efter planen, kan følgende beregninger opstilles, idet man må se bort fra, at særundervisning og nedsættelse af skolelederens pligtige timetal vil kræve flere lærertimer.

7-klaset skole omregnes således:

5-årig grundskoles lærertimer.....	122
3-årig hovedskoles lærertimer.....	136
ialt lærertimer...	258
7 lærerkræfter à 36 lærertimer.....	252
Overtimer.....	6

Samlet timetal i 8 år: Drengene 8 720
Piger 8 800

(heraf 8. skoleår 1 360 timer.)
I frivillige fag ekstra 200

6-klaset skole omregnes således:

5-årig grundskoles lærertimer (4 klasser) 83	
3-årig hovedskoles lærertimer.....	136
ialt lærertimer.....	219
6 lærerkræfter à 36 lærertimer.....	216
Overtimer.....	3

Samlet timetal i 8 år: Drengene 8 640
Piger 8 720

(heraf 8. skoleår 1 360 timer.)
I frivillige fag ekstra 200

5-klaset skole omregnes således:

5-årig grundskoles lærertimer (3 klasser).....	74
3-årig hovedskoles lærertimer.....	136
ialt lærertimer...	210
6 lærerkræfter à 36 lærertimer.....	216

Til disposition..... 6

Samlet timetal i 8 år: Drengene 8 880
Piger 8 960

(heraf 8. skoleår 1 360 timer).

I frivillige fag ekstra..... 200

4-klaset skole omregnes således:

5-årig grundskole (3 klasser) lærertimer 69	
2-årig hovedskole (1 klasse) lærertimer. 41	
frivillige fag lærertimer.....	3
ialt lærertimer...	113

3 lærerkræfter lærertimer..... 108

overtimer..... 5

Samlet timetal i 7 år: Drengene 7 280

Piger 7 340

I frivillige fag ekstra 400

3-klaset skole omregnes således:

4-årig grundskole (2 klasser) lærertimer.....	46
3-årig hovedskole (1 klasse) lærertimer.....	41
frivillige fag lærertimer.....	3
ialt lærertimer...	90

2½ lærerkraft à 36 timer..... 90

Samlet timetal i 7 år: Drengene 6 960

Piger 7 080

I frivillige fag ekstra 400

Den 3-klasede skole kan normeres med 2 lærerkræfter og 72 lærertimer, når man efter børnetallets størrelse henviser 7. eller 6.—7. årgang til forbundsskolens hovedskole.

Den 3-klasede skole kan normeres med 2 lærerkræfter og 72 lærertimer, når man efter børnetallets størrelse henviser 7. eller 6.—7. årgang til forbundsskolens hovedskole.

2-klaset skole omregnes således:

Grundskole lærertimer 24
Hovedskole — 44
Frivillige fag — 4

2 lærerkræfter à 36 timer 72

Samlet timetal i 7 år: Drengene 7 480

Piger 7 640

I frivillige fag ekstra 400

Benløse kommuneskole pr. Ringsted, den 9. januar 1955.

A. Strange Nielsen.

DANMARKS LÆRERFORENING.

6. februar 1955.

Forslag.*Til brug for 8-mands udvalget.*

Det er Danmarks Lærerforenings opfattelse, at en stærk centralisering af landsby-skolen vil være en forudsætning for gennemførelsen af en differentieret undervisning med liniedeling for de større børn.

Selv om en sådan centralisering søges gennemført, må man dog forudse, at der fremdeles vil bestå et betydeligt antal skoler med fra 1 til 5 klasser. For disse skolers vedkommende vil det dog være muligt at give børnene i hovedskolens to første årgange en differentieret undervisning, således at de bogligt begavede elever får undervisning i fremmede sprog og matematik (eventuelt også fysik), medens de øvrige får et tilsvarende antal timer i praktisk betonedede fag.

Også i de 6- til 7-klassede skoler vil en ren liniedeling vanskeligt kunne gennemføres,

og den vil være forbunden med betydelige udgifter.

Hvor børnene ikke kan få den nødvendige undervisning i sprog og matematik (eventuelt fysik) i deres egen skole, må de henvises til en centralskole, der tillige samler børnene fra en eller flere kommuner til et 8. skoleår.

Vedlagte forslag til timeplaner vil man anse for hensigtsmæssige for de forskellige skoletyper.

Det må være en forudsætning, at de nødvendige lærerkræfter er til stede, og man bør så vidt muligt tilrettelægge undervisningen således, at den enkelte lærer kan få sit fulde timetal ved samme skole, ligesom det også må være en forudsætning, at landsbyskolen sidestilles med købstadskolen med hensyn til timereduktion.

SKEMA A.

	1. årg.	2. årg.	3. årg.	4. årg.	5. årg.	6. årg. pr. teo.	7. årg. pr. teo.	8. årg. pr. teo.
Dansk m/skr.....	8	8	9	9	—	— —	— —	— —
Dansk skr.....	—	—	—	—	4	3 3	3 3	4 3
Regning.....	4	4	4	4	4	4 4	4 4	4 4
Skrivning.....	—	—	2	2	2	2 2	2 1	— —
Kristendomskundskab....	2	2	2	2	2	2 2	2 2	1 1
Gymnastik.....	2	2	2	2	3	3 3	2 2	3 3
Sang.....	1	1	1	1	1	1 1	1 1	— —
Småsløjd.....	1	1	—	—	—	— —	— —	— —
Tegning.....	—	—	1	1	1	1 1	2 ¹⁾ 1	2 ¹⁾ 2
Mundtlige fag.....	—	2	3	4	8 ²⁾	8 8	9 9	8 8
Husgerning.....	—	—	—	—	—	4 4	4 —	5 —
Sløjd.....	—	—	—	2	3	4 4	8 ³⁾ 2	8 ³⁾ 2
Håndgerning.....	—	2	3	3	4	4 1	4 2	3 2
Tysk.....	—	—	—	—	—	— —	— 4	— 5
Engelsk.....	—	—	—	—	—	4 5	— 3	— 4
Matematik.....	—	—	—	—	—	— —	— 2	— 2
Fysik.....	—	—	—	—	—	— 2	— 2	— 2
Frivillige fag.....	—	—	—	—	—	— —	3 —	6 —
drengene ...	18	20	24	27	28	32 35	36 36	36 36
piger	18	22	27	28	29	36 36	36 36	36 36

1) Fri tegning for drenge og piger, geometrisk tegning for drenge, mønster og dekoration for piger.

2) Tallet er inklusive mundtlig dansk i 5., 6., 7. og 8. årgang.

3) Sløjd med husfid, havebrug, materiallære, fysiksløjd, besøg i virksomheder m. m.

Den 2-klassede skole.

	1. klasse			2. klasse				8. årg. pr. teo.	
	1. årg.	2. årg.	3. årg.	4. årg.	5. årg.	6. årg. pr. teo.	7. årg. pr. teo.		
Dansk m/skr.	8	8	9	—	—	—	—	—	Se skema A.
Dansk skr.	—	—	—	5	4	3	3	3	
Regning.	4	4	4	4	4	4	4	4	
Skrivning.	—	—	2	2	2	2	2	1	
Kristendomskundskab	2	2	2	2	2	2	2	2	
Gymnastik.	2	2	2	3	3	3	3	2	
Sang.	1	1	1	1	1	1	1	1	
Småsløjd.	1	—	—	—	—	—	—	—	
Tegning.	—	1	1	1	1	1	1	2 ¹⁾ 1	
Mundtlige fag.	—	2	3	8 ²⁾	8	8	8	9	
Husgerning.	—	—	—	—	—	4	4	4	
Sløjd.	—	—	—	2	3	4	4	8 ³⁾ 2	
Håndgerning.	—	2	3	3	4	4	1	4	
Tysk.	—	—	—	—	—	—	—	4	
Engelsk.	—	—	—	—	—	4	5	—	
Matematik.	—	—	—	—	—	—	—	2	
Fysik.	—	—	—	—	—	—	2	2	
Frivillige fag.	—	—	—	—	—	—	—	3	
drengene ...	18	20	24	28	28	32	35	36	
piger	18	22	27	29	29	36	36	36	

1), 2), 3) se skema A.

Den 3-klassede skole.

	1. klasse		2. klasse		3. klasse			8. årg.	
	1. årg.	2. årg.	3. årg.	4. årg.	5. årg.	6. årg. pr. teo.	7. årg. pr. teo.		
Dansk m/skr.	8	8	9	9	—	—	—	—	Se Skema A.
Dansk skr.	—	—	—	—	4	3 3	3 3	3 3	
Regning.	4	4	4	4	4	4 4	4 4	4 4	
Skrivning.	—	—	2	2	2	2 2	2 1	2 1	
Kristendom.	2	2	2	2	2	2 2	2 2	2 2	
Gymnastik.	2	2	2	2	3	3 3	2 2	2 2	
Sang.	1	1	1	1	1	1 1	1 1	1 1	
Småsløjd.	1	1	—	—	—	—	—	—	
Tegning.	—	—	1	1	1	1 1	2 ³) 1	1	
Mundtlige fag.	—	2	3	4	8 ²)	8 ²) 8 ²)	9 9	9 9	
Husgerning.	—	—	—	—	—	4 4	4 —	—	
Sløjd.	—	—	—	2	3	4 4	8 ³) 2	2	
Håndarbejde.	—	2	3	3	4	4 1	4 2	2	
Tysk.	—	—	—	—	—	—	—	4	
Engelsk.	—	—	—	—	—	4 5	—	3	
Matematik.	—	—	—	—	—	—	—	2	
Fysik.	—	—	—	—	—	—	2	2	
Frivillige fag.	—	—	—	—	—	—	3	—	
drengene ...	18	20	24	27	28	32 35	36 36	36 36	
piger	18	22	27	28	29	36 36	36 36	36 36	

1), 2), 3) se skema A.

Den 4-klassede skole.

	1. klasse		2. klasse		3. klasse		4. klasse		8. årg.
	1. årg.	2. årg.	3. årg.	4. årg.	5. årg.	6. årg. pr. teo.	7. årg. pr. teo.		
Dansk m/skr.	8	9	9	9	9	—	—	—	—
Dansk skr.	—	—	—	—	—	3	3	3	3
Regning	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Skrivning	—	1	1	2	2	2	2	2	1
Kristendom	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Gymnastik	2	2	2	2	2	3	3	2	2
Sang	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Småsløjd	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Tegning	—	1	1	1	1	1	1	2 ¹⁾	1
Mundtlige fag	—	3	3	4	4	8	8	9	9
Husgerning	—	—	—	—	—	4	4	4	—
Sløjd	—	—	—	2	2	4	4	8 ³⁾	2
Håndarbejde	—	3	3	3	3	4	1	4	2
Tysk	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Engelsk	—	—	—	—	—	4	5	—	3
Matematik	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Fysik	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Frivillige fag	—	—	—	—	—	—	—	3	—
drenge ...	18	23	23	27	27	32	35	36	36
piger ...	18	26	26	28	28	36	36	36	36

1), 2), 3) se skema A.

Den 5-klassede skole.

1. kl. = 1. årg. 4. kl. = 4. og 5. årg.
 2. - = 2. — 5. - = 6. og 7. —
 3. - = 3. — 8. årg. se skema A.

Samme timefordeling som den 4-klassede skole (se ovenfor).

UNDERVISNINGSINSPEKTIONEN
FOR
MELLEMSKOLE OG REALSKOLERNE

2. januar 1955.

Indstilling af 2. januar 1955 fra Hans I. Hansen, N. C. Thomsen Nielsen og W. Stenberdt med de af Skotte Bych, Hans I. Hansen, N. C. Thomsen Nielsen og W. Stenberdt i skrivelse af 22. februar 1955 foreslåede ændringer.

Hr. undervisningsminister Bomholt.

Efter hr. ministerens anmodning har vi undertegnede Hans I. Hansen, N. C. Thomsen Nielsen og W. Stenberdt udarbejdet en skitse-mæssig time- og læseplan for eksamenslinien i den tre-årige hovedskole. Afskrift af planen fremsendes hermed.

I. Læseplan.

Den hidtidige fagrække i mellemskolen må beholdes i hovedskolens linie A, dog således, at der ikke kan optages *fransk* eller *latin*, hvorimod der skal skaffes plads til *kvindelig husgerning*.

Drager man en sammenligning mellem den tre-årige hovedskole og den fire-årige mellemskole, frembyder der sig to muligheder i den tre-årige hovedskole: enten en *sammenpresning* af stoffet eller en *beskæring*.

Men da udviklingen allerede har ført med sig, at stoffet i adskillige af mellemskolens fag er blevet for stærkt koncentreret, vil man udelukkende være henvist til at foretage beskæringer, og da der tillige skal tilstræbes en passende afrunding af stoffet over tre år, kan man ikke indskrænke sig til bortskæring af visse detaljer, men må gå så radikalt til værks, at man *fjerner omfattende afsnit af det traditionelle stof*.

I den tid, der har været levnet os, er vi ude af stand til i enkeltheder at sige, hvad der bør fjernes, og hvad der bør bevares, eventuelt tilføjes, men må indskrænke os til at pege på, at *det stof, der udgår, i de fleste fag bliver det, der kræver størst modenhed*.

Som *eksempler* på, hvad der kan medtages, skal vi *skønsomt* gennemgå de forskellige fag.

1. *Kristendomskundskab*: Bibelhistorie, herunder nogen bibellæsning, fortrinsvis det ny testamente, lærebog samt en del kirke- og missionshistorie.

2. *Mundtlig dansk*: Opøvelse af læsefærdigheden (herunder artikulation) med ordforklaring, disponeringsøvelser, lette opslagsøvelser. Læsning af egnede, letfattede litteraturstykker og i forbindelse hermed samtale, der tilsigter at give eleverne forståelse af det læste og interessere dem for på egen hånd at læse god litteratur. Tilegnelse af den elementære grammatik med opøvelse i analyse af lette tekster.

3. *Skriftlig dansk*: Forskellige sproglige øvelser, diktat, genfortælling med en enkel handlingsgang og i et let sprog, tillige lette fristile.

4. *Engelsk og tysk*: Lydlære (herunder artikulation), lette samtaleøvelser, læsning og oversættelse af tekster med et ret begrænset ordforråd, den elementæreste grammatik, fæstnet ved hjælp af skriftlige øvelser, og for tysk tillige hovedtræk af syntaksen. Udover elementarbøgerne kan der formentlig læses ca. 60 normalsider pr. klasse, bortset fra begynderklasserne. Ved at kombinere samtale- og læseøvelser med radioaflytning (båndoptager) af lette tekster kan der i engelsk nås en relativt god færdighed; i tysk må man på de givne trin ikke stille for

store forventninger til den friere sprogbehandling.

5. *Historie, geografi, naturhistorie og naturlære.* — Der må i disse fag foretages meget dybtgående beskæringer, såfremt man indenfor de 3 år skal nå at medtage: den nyere og nyeste tid (historie), Norden (geografi), det menneskelige legeme med organisk kemi (naturhistorie). — Hvad de emner, der iøvrigt skal medtages, angår, bør planen ikke lægges for stramt; men man må undgå en direkte gentagelse af grundskolens stof. I historie må man således opgive det hidtidige krav, at danmarkshistorien skal læses i sammenhæng. I geografi, naturhistorie og naturlære må visse almindelige og fundamentale emner fastholdes; men det vil gå ud over henholdsvis regionalgeografien, kendskabet til de ikke alt for almindelige dyr og planter og den samlende behandling af naturlæren.

6. *Regning.* — Det meste af mellemskolens stof kan nok behandles i løbet af de tre hovedskoleklasser; men behandlingen vil fortrinsvis komme til at bestå i arbejde med øvelseseksempler, medens det mere selvstændige kombinationsarbejde stærkt må holdes i baggrunden.

7. *Aritmetik.* — Da det forudsættes, at der kun læses aritmetik i 3. hovedskoleklasse, må man begrænse arbejdet til små reduktioner og simple ligninger.

8. *Geometri.* — Forudsættes henlagt til 2. og 3. hovedskoleklasse. Medens der nu arbejdes med både konstruktions- og beregningsopgaver i mellemskolen, må man i hovedskolen formentlig indskrænke sig til enkle konstruktioner.

Hverken i aritmetik eller geometri kan undervisningen gå ud over det direkte an-

skuelige, og der bliver således ikke lejlighed til at give sig af med matematisk tænkning.

II. Timeplan, udkast.

	I.		II.		III.	
	dr. p.	dr. p.	dr. p.	dr. p.	dr. p.	dr. p.
Kristendomskundskab	2	2	2	2	1	1
Dansk	5	5	5	5	5	5
Engelsk	5	5	3	3	4	4
Tysk	—	—	5	5	4	4
Historie	2	2	2	2	3	3
Geografi	2	2	2	2	2	2
Naturhistorie	2	2	2	2	2	2
Naturlære	2	2	2	2	2	2
Regning og matematik	5	5	5	5	6	6
Skrivning	2	2	1	1	1	0
Tegning	2	2	1	1	1	0
Kvindeligt håndarbejde	0	2	0	2	0	0
Sløjd	2	0	2	0	2	0
Gymnastik	3	3	3	3	3	3
Sang	2	2	1	1	0	0
Husgerning	—	—	—	—	0	4
	36	36	36	36	36	36

Den her foretagne placering af *kvindelig husgerning* forudsætter enten, at den undervisningspligtige alder forlænges med et år eller en ændring af husholdningsloven, der kræver, at husgerningsundervisningen lægges inden for den skolepligtige alder. Placeringen er både fagligt og pædagogisk velmotiveret („skoletræthedsperioden“). Vil man tillige give drengene husgerning, bortfalder skrivning, tegning og sløjd.

Iøvrigt er timeplanudkastet lagt meget stramt, idet der i alle de tre klasser er regnet med 36 ugentlige timer.

Hans I. Hansen.

N. C. Thomsen Nielsen.

W. Stenberdt.

Bilag 5.

7. februar 1955.

Hr. undervisningsminister Bomholt.

I fortsættelse af det tidligere forelagte udkast til læse- og timeplan for hovedskolens boglige linie (2. januar 1955) skal vi hermed forelægge et udkast for de to realklasser.

I. Læseplan.

I modsætning til, at man i den treårige hovedskole har måttet holde sig til elementære områder med hovedvægten lagt på detaljer, må man i realklasserne tilstræbe en fornyende og mere samlende behandling, idet man ønsker at undgå en devaluering af undervisningen og af realeksamen. Men tillige må man anlægge det synspunkt, at undervisningen i realklasserne i et vist omfang skal supplere undervisningen i hovedskolen.

Dette vil i fag som *dansk, engelsk, tysk, regning* og *matematik* ikke volde større vanskelighed, idet der her er tale om en fortsættende undervisning; formentlig kræver dog undervisningen i *matematik* en vis omlægning, så man får både *aritmetik* og *geometri* med.

I fag som *religion, historie, geografi, naturhistorie* og *naturlære* kræves der foruden en ønskelig å jour-føring, at der, såvel i hovedskolen som i realklasserne, ved *anordninger* eller *bekendtgørelser* på visse områder lægges en nogenlunde ensartet plan.

Da dette i nogen grad vil kunne hæmme lærernes initiativ, er det nødvendigt at vise den størst mulige tilbageholdenhed, og vi skal da også på indeværende tidspunkt afholde os fra at stille bestemt forslag i så

henseende — så meget mere som et sådant forslag må komme til at spænde over både hovedskolen og realklasserne og formentlig også vil komme til at gribe ind i gymnasieklasserne. — Et synspunkt må fremhæves: at der bliver en tydelig forskel på de 2 realklasser og et 2-årigt kursus til præliminærexamen. (NB: Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 24. januar 1955, §§ 2 og 4, sidste stk.).

II. Timeplan.

	1. r.	2. r.
Religion.....	1	1
Dansk.....	5	5
Engelsk.....	4	5
Tysk.....	4	4
Historie med samfundskundskab..	2	3
Geografi.....	2	2
Naturhistorie.....	2	2
Naturlære med kemi.....	2	2
Regning.....	3	3
Matematik.....	3	3 ¹⁾
Gymnastik.....	3	3
Valgfri timer.....	5	6
	36	36

1) Valgfrit i 2. realklasse.

„Valgfri timer“ i 1. og 2. realklasse kan anvendes til styrkelse af timeplanens øvrige fag eller til: fransk, skrivning, tegning, sang, sløjd eller kvindeligt håndgerning. Nye fag kan optages efter undervisningsministerens godkendelse. — Det ugentlige timetal bør mindst være 33 og må ikke overstige 36.

P. U. V.

Hans I. Hansen.

FOLKESKOLEN OG SEMINARIERNE

Statskonsulenten

Den 19. april 1955.

Hr. undervisningsminister Jul. Bomholt.

Efter anmodning skal jeg herved i kort form fremkomme med nogle synspunkter vedrørende undervisningen i den af ministeren foreslåede 3-årige hovedskoles *praktiske afdeling*.

Da hovedskolen vil komme til at hvile på en 5-årig grundskole, må man have lov til at regne med, at et overvejende flertal af eleverne ved overgangen fra grundskolen til hovedskolen har forudsætninger for at magte det forøgede arbejde, som en udvidelse af fagkredsen og en længere skoledag fører med sig, og da udbygningen af særundervisningen for de børn, som ikke kan følge normalundervisningen, i de kommende år vil tage fart, kan der ligeledes regnes med, at hovedskolens praktiske afdeling efterhånden vil få et mere ensartet elevmateriale, hvad der vil være af meget stor betydning for denne skoleafdelings arbejde og anseelse.

Fra forskellig side er der jævnlig anket over, at folkeskolen (og her tænkes der jo på folkeskolens eksamensfri afdeling) ikke har været i stand til at give en undervisning, som med hensyn til elevernes kundskaber og færdigheder i hovedfagene dansk, regning og skrivning har kunnet danne det solide grundlag for en videregående undervisning i fagskolerne; dette er utvivlsomt rigtigt. Resultaterne af de af undervisningsministeriet afholdte prøver i skriftlig dansk og regning viser også, at tilstanden ikke kan betegnes som tilfredsstillende. Jeg skal ikke her forsøge at udrede, hvad der eventuelt måtte være årsagerne til dette ikke helt tilfredsstillende resultat — forskellige faktorer gør sig her gældende — men jeg ønsker at understrege,

at denne afdelings vækst og anseelse bl. a. og måske først og fremmest beror på, om skolen med endnu større alvor planlægger og gennemfører en undervisning i de foran nævnte hovedfag, så dette for al anden undervisning nødvendige fundament af elementære kundskaber og færdigheder bliver så stærkt som overhovedet muligt.

Da så godt som alle elever fra denne praktiske afdeling vil søge plads i erhvervslivet, bør denne afdelings forskellige retninger også omfatte fag, som kalder på barnets interesse for manuelt arbejde. Fag som træsløjd, metalsløjd, kvindeligt håndarbejde og husgerning rummer så store pædagogiske værdier, at dette alene berettiger dem til et betydeligt timetal på den ugentlige plan, og der er i denne forbindelse grund til at pege på, at barnet gennem et arbejde med disse fag vil fornemme glæden ved at kunne skabe nyttige og smukke ting og få respekt for det praktiske arbejdes udøvere; men det må være et uomgængeligt krav, at undervisningen i disse fag ikke gør forsøg på at stile mod en egentlig erhvervsuddannelse.

Det er mit indtryk, at der ved planlægningen af en hovedskoles praktiske afdeling bør vises endnu større interesse end hidtil for barnets legemlige udvikling.

Det er af overordentlig stor betydning, at enhver, som går ind i erhvervslivet, også møder så vel udrustet som muligt i fysisk henseende.

Hvor fristende det end ville være her at gøre hvert enkelt fag til genstand for en udførlig omtale, vil jeg dog afstå herfra og henvise til den foreliggende litteratur,

idet jeg særlig skal pege på de for mange større skolevæsener foreliggende udførlige og dygtigt udarbejdede undervisningsplaner. Det forekommer mig dog rimeligt for nogle fags vedkommende at fremhæve enkelte ting, som bør erindres ved et senere mere omfattende arbejde med denne afdelings undervisningsplaner.

Dansk:

Der bør lægges megen vægt på opøvelsen af elevernes læsefærdighed, og en systematisk og meget grundig træning i ortografi og tegnsætning må finde sted gennem alle klasser, så eleverne ved skolegangens ophør er i stand til at skrive korte meddelelser, breve og referater fejlfrit.

Regning:

Træningen i det elementære stof må have en fremskudt plads gennem alle klasser, så virkelig sikkerhed og hurtighed i de fire regningsarter med hele tal, decimalbrøk og simple almindelige brøker opnås. Regningsarter som forholdsregning, gennemsnitsberegning, delingsregning, areal- og rumfangsberegning trænes grundigt med simple opgaver hentet fra det praktiske liv. Der bør lægges *megen vægt* på forståelsen af og regning med procenter.

Skrivning:

En enkel, klar og let læselig håndskrift må være indøvet, og der bør lægges vægt på indøvelse af god orden med *alle* skriftlige arbejder.

Historie:

Historieundervisningen må samle sig om de vigtigste perioder i Danmarks- og verdenshistorien, og der må især lægges vægt på den nyeste tids historie *under folkestyret*. I de ældste klasser arbejdes der med emner fra samfundslæren.

Geografi:

Sikkerhed i det vigtigste navnestof må tilstræbes, og de afsnit af den almindelige geografi, som er nødvendige for forståelsen af de geografiske forhold, behandles udførligt. I de ældste klasser arbejdes der med erhvervsgeografi, herunder særlig Danmarks og det øvrige Nordens.

Naturhistorie:

Kendskabet til og interessen for dansk dyre- og planteliv søges fremmet, og forhold, som er af betydning for dansk erhvervsliv, behandles udførligt.

Naturlære:

De almindelige fysiske og kemiske forhold behandles som grundlag for forståelsen af de tekniske hjælpemidler i vor tids industrielle samfund; de mange risikomomenter må fremdrages.

Fremmedsprog:

Der bør gives enhver elev i hovedskolen adgang til at deltage i undervisningen i eet fremmedsprog. I undervisningen skal der lægges særlig vægt på samtale på det fremmede sprog. Eleverne skal opleve, at det fremmede sprog er et redskab, hvorved der kan skabes kontakt med andre mennesker.

Loven åbner vide rammer for tilrettelæggelse af en undervisning, som kan imødekomme ethvert lokalt behov, og da ministeriet som hidtil vil være interesseret i at yde al nødvendig bistand ved planlægningen af de forskellige liniers undervisning — jeg tænker her særligt på den hjælp, som kan hentes fra Erhvervenes skoleudvalg, ministeriets kontakt med handelsministeriet og de allerede etablerede forsøgsudvalg —, er det min overbevisning, at der kan skabes en hovedskole, som i høj grad vil kalde på eleverne, og som kan forvente at opnå forældrenes og erhvervenes støtte.

Jeg ønsker til sidst at minde om formålet med folkeskolens undervisning, således som det gentagne gange er udtrykt i love og bekendtgørelser. Skal folkeskolen og hermed en hovedskoles praktiske afdeling blive en skole, hvor det opdragende og karakterdannende kan gå hånd i hånd med indlæren af kundskaber og færdigheder, må fag som kristendomsundervisning og dansk litteratur fortsat have en fremskudt plads. Børnene skal blive dygtige, men de skal først og fremmest blive mennesker, som kan samarbejde med andre, og som kan leve i et samfund med andre, også med dem, som har et andet livssyn. I 1814 satte man som mål bl. a., at børnene skulle blive gode

og retskafne mennesker; i dag vil man måske udtrykke det på anden måde. Meningen vil dog være den samme, og det tør siges, at kun den skole, som både kan og vil gøre en alvorlig indsats for at hjælpe barnet til at blive et harmonisk menneske,

som har sans for de etiske værdier, har respekt for anderledes tænkende, og som af bedste evne og med god vilje vil gå ind i et samarbejde med andre, har løst sin opgave tilfredsstillende, uanset hvor dygtige dens elever end måtte være.

Alfred Andreassen.

Bilag 7.

Forslag af 4. januar 1955 til affattelse af de indledende bestemmelser i folkeskoleloven.

Stillet af Dupont, Otto Jensen og Jørgen Jørgensen, idet sidstnævnte dog mener, at det 8. skoleår alene skal være obligatorisk for kommunerne, men ikke for børnene.

Afsnit I.**Folkeskolens begreb.**

§ 1.

Folkeskolen er den kommunale 8-årige skole for børn i den undervisningspligtige alder samt de realklasser, der slutter sig hertil.

Folkeskolens formål er at fremme og udvikle børnenes anlæg og evner, at styrke deres karakter og give dem nyttige kundskaber.

Kristendomsundervisningen i folkeskolen skal være i overensstemmelse med folkekirkens evangelisk-lutherske lære.

Afsnit II.**Folkeskolen uden for København.**

Kapitel I.

Folkeskolens ordning.

§ 2.

Stk. 1. Folkeskolen er såvel i købstæder som på landet en 7-årig udelt skole med mulighed for differentieret undervisning af de større børn i særlige fag, medens børnene i det 8. skoleår deles efter deres evner, anlæg og interesser samt forældrenes ønsker i en boglig og en eller flere praktiske linier.

Stk. 2. Folkeskolens undervisning meddeles normalt i et-årige klasser, men hvor børnetallet i skoler på landet ikke er

tilstrækkeligt til oprettelse af en klasse for hver årgang, kan een eller flere klasser for de 7 yngste årgange være flerårige, dog således at der med de nedenfor i §§ angivne undtagelser mindst skal være 2 klasser. Folkeskoler på landet, der udelukkende består af et-årige klasser, er undergivet de for købstadskoler gældende regler med hensyn til ledelse og lærerlønninger.

Stk. 3. I tilslutning til den liniedelte undervisning i det 8. skoleår kan der oprettes klasser, der med tilsvarende liniedeling giver en 2-årig forberedelse til realeksamen.

Stk. 4. For børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning, skal der, hvis forholdene tillader det, oprettes en særskilt undervisning (særklasser, tunghøreklasser o. lign.).

§ 3.

Den liniedelte undervisning i det 8. skoleår og i realklasserne samt den i § 2, stk. 4 omhandlede særundervisning kan centraliseres, således at den er fælles for flere skoler og for flere kommuner.

§ 4.

En kommunal gymnasieskole giver i tilslutning til folkeskolens undervisning på den boglige linie i det 8. skoleår en 4-årig undervisning til studentereksamen på en eller flere linier efter lov om gymnasieskoler.

Forslag til affattelse af den indledende bestemmelse i en lov om gymnasieskoler.

Stillet af Dupont, Otto Jensen og Jørgen Jørgensen.

I.

**Om skolernes indretning og formål i
almindelighed.**

§ 1.

En gymnasieskole giver i tilslutning til folkeskolens undervisning på den boglige linie i det 8. skoleår gennem 4 et-årige

klasser en højere undervisning, der tillige afgiver det nødvendige grundlag for videregående studier.

Gymnasiets undervisning skal fra 2. gymnasieklasse kunne meddeles på delvis forskellige linier, som benævnes efter de undervisningsfag, der giver den enkelte linie dens særpræg.

Bilag 3.

Betænkning af 18. april 1955 til Dupont, Otto Jensen og Jørgen Jørgensens forslag af 4. januar 1955 om den udelte skole.

Ved afleveringen af mindretalsforslag til en skoleordning med udelt skole på 7 år gør man opmærksom på, at der ikke heri ligger en underkendelse af det arbejde, der er foregået i 8-mands udvalget. Man anerkender, at der i flertallets forslag findes visse forbedringer i forhold til den nugældende ordning, og man påskønner det initiativ, undervisningsminister Julius Bomholt har taget til en generel drøftelse af folkeskolens problemer.

Når man imidlertid ikke kan gå ind for det udarbejdede forslag til en 5 + 3 ordning som foreslået af undervisningsministeren og flertallet af udvalget, skyldes det, at denne ordning på afgørende punkter afviger fra de principper, som vort skolesyn hviler på. Det har af denne grund heller ikke været muligt at indarbejde forslaget om den udelte skole som ændringsforslag til 5 + 3 ordningen.

Pædagogisk og socialt anser vi den udelte skole for den bedste både for by og land, og vi har det indtryk, at denne opfattelse deles af vide kredse blandt såvel lærere som forældre på tværs af alle politiske og åndelige retninger.

Delingen af børnene i 12-års alderen har i tiden, der er gået, vist sig uheldig, såvel i den købstadordnede som i den landsbyordnede skole.

Skal der opnås ligestilling mellem landsby- og købstadskoler, finder vi det nødvendigt, at man gennemfører den udelte skole overall, idet skolens struktur af hensyn til den sociale og kulturelle lighed må være ens under alle forhold.

En liniedeling af børnene vil efter vort skøn ikke afsvække presset på eksamensskolen, selv om man agter at knytte de forskellige linier nærmere til hinanden.

Det er et stort spørgsmål, om der fra videnskabens eller anden side kan findes et brugeligt kriterium til en placering af børnene i 12-års alderen på de forskellige linier. Vi kan ikke tage ansvaret for de fejlslutninger, der kan blive tale om. Dette gælder også, selv om man baserer optagelsen på prøver i årets løb, uden at barnet mærker det, og derefter på skolens vurdering og ved samtaler med forældrene mener at være nået frem til den rette afgørelse. Der vil her være så mange usikkerhedsmomenter, at det ville være forkert på nuværende tidspunkt at lægge sig fast på en sådan ordning.

Afgangsprøverne fra de forskellige linier er også farlige, fordi man her låser sig fast i et eksamenssystem og ikke kommer bort fra den usikre klassificering af børnene, der i dag må betragtes som problematisk om ikke værdiløs. Det er vor opfattelse, at man i barneskolen skulle kunne nå et sådant resultat, at alle børn bibringes et passende fond af elementære kundskaber uden derfor at skulle stilles overfor disse prøver.

Det må være nok, at de børn, der efter 7. eller 8. skoleår ønsker en videregående uddannelse, får skolens udtalelse, og at der gennem samtaler med forældrene og den overliggende skoleforms leder tages bestemmelse om, hvorvidt barnet skal ud i det praktiske liv eller skal fortsætte i gymnasium eller realafdeling.

Det vil uden tvivl være rigtigt, om man i det 8. skoleår foruden en liniedeling søger nær kontakt med erhvervsvejlederen.

I det 8. skoleår bør der gives mulighed for udvidet undervisning i samfundslære og kontakt med det praktiske erhvervsliv, og der må selvsagt gives mulighed for

børnenes overgang til realafdeling eller gymnasium fra 8. klasse.

Barneskolen må hvile i sig selv, og dens undervisning må ikke lide under trykket af de efterfølgende eksamensskoler.

Undervisningen må løvrigt tilrettelægges på en sådan måde, at børnene i de sidste skoleår i alle skoler får adgang til at lære sprog.

Løvrigt vil under den udelte skole en differentiering i visse fag være nødvendig at gennemføre, men inden for klasserne.

Som omtalt i vor erklæring af oktober

1954 er vi klare over, at den udelte skole ikke vil kunne gennemføres uden en videre udbygning af skolevæsenet både med hensyn til lærerkræfter og skolebygninger, men vi er også af den opfattelse, at dette i endnu højere grad vil være tilfældet med 8-mands udvalgets forslag.

Vi ønsker imidlertid at fremhæve, at det er på tide, at der i skolelovgivningen fastlægges en linie, så de lokale skolemyndigheder kan få klarhed over, hvorledes skolevæsenet fremover skal tilrettelægges.